

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

EVLİ BİREYLERDE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ İLE
EBEVEYN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Fulya EROĞLU
100036455

İstanbul, 2017

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

EVLİ BİREYLERDE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ İLE
EBEVEYN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Fulya EROĞLU
100036455




Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hanifi PARLAR

İstanbul, 2017

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ONAY SAYFASI

Yüksek lisans öğrencisi Fulya Eroglu in Eski Binyılda Psikolojik
kişiler ile Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi konulu tez
çalışması jürimiz tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans tezi olarak (oybirliği
/ oyçokluğu) ile başarılı bulunmuştur.

	Adı – Soyadı	İmza
Tez Danışmanı	: Yrd. Doç. Dr. Hayri PARKAR	
Jüri Üyesi	: Prof. Dr. Ahmet SIZMA	
Jüri Üyesi	: Doç. Dr. Çiğdem DENİZLİ	

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İTİCÜ Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamiyle uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesinin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

ÖZET

Bu araştırmada psikolojik iyi oluşun ebeveyn tutumuna etkisini incelemek amaçlanmıştır. Araştırma, nicel araştırma modellerinden ilişkisel tarama deseninde tasarlanmıştır. Araştırmada, evli ve 2-6 yaş grubunda çocuğu olan 288 kadın ve 47 erkek ile çalışılmıştır. Demir ve şendil (2008) tarafından geliştirilen “Ebeveyn Tutum Ölçeği”, Özmete (2016) tarafından geliştirilen, “Evli Kadın ve Erkeklerde Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” ve araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu kullanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda psikolojik iyi oluştaki bir birimlik artışın, demokratik ve izin verici ebeveyn tutumlarını artıracaağı ve otoriter ebeveyn tutumunu azaltacağı tespit edilmiştir. Sonuç olarak evli bireylerde psikolojik iyi oluş ebeveyn tutumunu etkilemektedir.

Anahtar kelimeler: Psikolojik İyi Oluş, Ebeveyn Tutumu, ocuk Gelişimi.

ABSTRACT

The aim of this study is analysis of any effect of psychological well-being on parenting styles. Research was designed as relational screening model from quantitative methods. In this research, 288 married women and 47 married men have children who are ages from 2-6 were taken as a sample. In data acquisition, Parents Attitude Scale (PAS) was developed by Demir and Şendil in 2008 and Psychological Well-Being Scale for Married Women and Men were developed by Özmete in 2016 and the demographic form which created by the reasearcher were used. In results, rise one unit of psychological well-being increases democratic parenting styles and permissive parenting styles, although it decreases authoritative parenting style. Consequently, psychological well-being of married person affects parenting styles.

Key words: Psychological Well-Being, Parenting Styles, Child Development.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLO LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR	ix
1.GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Önemi.....	2
1.2. Sınırlılıklar	2
1.3. Varsayımlar	3
1.4. Tanımlar	3
2. LİTERATÜR.....	4
2.1. Aile Sistem Yaklaşımı.....	4
2.2. Pozitif Psikoloji.....	5
2.2.1.Öznel İyi Oluş.....	7
2.2.2. Psikolojik İyi Oluş.....	8
2.3. Ebeveyn Tutumları.....	10
2.3.1. Otoriter Ebeveyn Tutumu.....	11
2.3.2.İzin Verici Ebeveyn Tutumu	11
2.3.3. Aşırı Koruyucu Ebeveyn Tutumu	12
2.3.4. Demokratik Ebeveyn Tutumu	13
2.4. İlgili Araştırmalar.....	13
2.4.1. Psikolojik İyi Oluş Çalışmaları	13
2.4.2. Ebeveyn Tutum Çalışmaları	16

3.YÖNTEM	20
3.1. Araştırma Modeli	20
3.2. Araştırma Problemi ve Alt Problemler	20
3.3. Araştırmanın Amacı ve Denenceler	21
3.4. Evren ve Örneklem	22
3.5.1. Demografik bilgiler	23
3.5.2. Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği.....	24
3.5.3. Ebeveyn Tutum Ölçeği.....	24
3.5. Verilerin Toplanması	25
4. BULGULAR.....	26
4.1. Güvenirlilik Analizi	26
4.1.1. Ebeveyn Tutum Ölçeğinin (ETÖ) Geçerlik ve Güvenirlilik Analizleri	26
4.2. Psikolojik İyi Oluşun Ebeveyn Tutumuna Etkisi.....	31
4.3. Ebeveyn Tutumu ve Demografik Özelliklerin İlişkisi.....	34
4.3.1. Cinsiyet ve Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişkisi.....	34
4.3.2. Eğitim Durumu ve Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları	36
4.3.3. Yaş Dağılımı ile Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişki.....	37
4.3.4.Çocuk Sayısı ile Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişki.....	38
4.3.5. Çalışma Durumu ile Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişki.....	39
4.4. Psikolojik İyi Oluş ve Demografik Özelliklerin İlişkisi	40
4.4.1. Cinsiyet ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	40
4.4.2. Eğitim Seviyesi ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	41
4.4.3. Yaş Dağılımı ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	41
4.4.4. Gelir Dağılımı ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	42
4.4.5. Çocuk Sayısı ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	42
4.4.6. Çalışma Durumu ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi ..	43

5. BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	44
5.1. Psikolojik İyi Oluşun Ebeveyn Tutumuna Etkisinin İncelenmesi	44
5.2. Ebeveyn Tutumu ve Demografik Özelliklerin İlişkinin İncelenmesi.....	45
5.2.1. Cinsiyet ve Eğitim Seviyesi Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	45
5.2.2. Yaş Dağılımı ile Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	46
5.2.3. Çocuk Sayısı ile Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	47
5.2.4. Çalışma Durumu ile Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	48
5.3. Psikolojik İyi Oluş ve Demografik Özelliklerin İlişkinin İncelenmesi.....	49
5.3.1. Cinsiyeti ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	49
5.3.2. Eğitim Seviyesi ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	49
5.3.3. Yaş Dağılımı ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	50
5.3.4. Gelir Seviyesi ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	50
5.3.5. Çocuk Sayısı ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	50
5.3.6. Çalışma Durumu ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi ..	51
6.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	52
6.1. Öneriler	56
6.1.1.Uygulamaya Yönelik Öneriler	56
6.1.2. Araştırmacılara Öneriler	56
7.KAYNAKLAR	58
EKLER	62
Ek1: Demografik Bilgi Formu	63
Ek2: Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)	63
Ek3: Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği.....	65
Ek4: Ölçek İzin Yazışmaları	65

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Demografik Değişkenlerin Dağılımı	22
Tablo 2. Güvenilirlik Analizi.....	26
Tablo 3. Ölçek Maddelerinin 4 Boyuttan Aldıkları Dönüştürülmüş Faktör Yükleri.....	27
Tablo 4. ETÖ Boyutları İçsel Tutarlılık Cronbach Alfa Katsayıları.....	29
Tablo 5. ETÖ Boyutları Spearman Korelasyon Katsayıları.....	30
Tablo 6. Psikolojik İyi Oluş ve Ebeveyn Tutumları Üzerindeki Etkinin İncelenmesi...	31
Tablo 7. Demokratik Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik İyi Oluş için Regresyon Analizi	32
Tablo 8. Otoriter Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik İyi Oluş için Regresyon Analizi.....	32
Tablo 9. İzin Verici Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik İyi Oluş için Regresyon Analizi .	33
Tablo 10. Cinsiyete Göre Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Betimsel İstatistik ve t Testi Sonuçları	34
Tablo 11. Eğitim Durumuna Göre Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları.....	36
Tablo 12. Yaş Dağılımına Göre Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları	37
Tablo 13. Çocuk Sayısına Göre Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları	38
Tablo 14. Çalışma Durumuna Göre Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Betimsel İstatistik ve t Testi Sonuçları	39
Tablo 15. Cinsiyet ile Psikolojik İyi Oluşun Betimsel İstatistik ve t Testi Sonuçları....	40
Tablo 16. Eğitim Seviyesi ile Psikolojik İyi Oluşun Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları	41
Tablo 17. Yaş Dağılımı ile Psikolojik İyi Oluşun Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçlar	41
Tablo 18. Gelir Dağılımı ile Psikolojik İyi Oluş'un Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçlar	42
Tablo 19. Çocuk Sayısı ile Psikolojik İyi Oluş'un Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları	42
Tablo 20. Çalışma Durumu ile Psikolojik İyi Oluş'un Betimsel İstatistik ve t Testi Sonuçları	43

KISALTMALAR

Akt: Aktaran

Ark: Arkadaşları

ETÖ: Ebeveyn Tutum Ölçeği

TC: Türkiye Cumhuriyeti

TDK: Türk Dil Kurumu

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

PIO: Psikolojik İyi Oluş

1.GİRİŞ

Aile, geçmişten günümüze toplumun temeli olarak kabul edilmektedir. Ailenin temelini oluşturan anne, baba ve çocuktan oluşan bu yapıdaki bireyler döngüsel bir iletişim içerisindedir. Bu yapıda eş ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinin sıcak ve güven verici olması psikolojik iyi oluşlarını olumlu etkilemektedir. Gelişim üzerine yapılmış tüm kuram ve yaklaşımlar bu alt sistemlerdeki anne-çocuk ve baba-çocuk ilişkisinin yani ebeveyn rollerinin çocuğun fiziksel, bilişsel, duygusal sosyal, psikolojik gelişim süreçleri üzerinde etkisinin önemini vurgulanmıştır. Yavuzer (2016)'e göre, özellikle okul öncesi dönemde aile çocuğun gelişiminde etkili bir sosyalleştirme görevine sahip bir yapıdır. Anne ve babanın kendisini ruhsal olarak iyi ya da kötü hissetmesi sistemin işleyişi olarak birbirlerini etkilemesine sebep olmaktadır. Bu sistemsel döngüde anne-baba, anne-çocuk ve baba-çocuk gibi alt sistemler bulunmaktadır. Bu sistemlerin birbirleriyle etkileşimi de yapının işleyişini etkilemektedir. Bu sebeptendir ki çocuk yetiştirmede anne-çocuk ve baba-çocuk ilişkisi kadar anne-baba sistemindeki ilişkinin de çocuğun gelişiminde önemli bir göreve sahiptir. Anne ve babanın iyi oluşlarına ek olarak evlilik dinamiğindeki ilişkiyel iyi oluş da oldukça önem arz etmektedir. Geçmişte yapılan araştırmalara bakıldığında, çocuklarında uyum bozukluğuyla karşılaşılan ailelerin tutumlarındaki uygun olmayan ve tutarsız davranış ve tavır örüntüleri göze çarpmaktadır. Sağlıksız bir anne-çocuk ilişkisinin oluşumunda annenin evliliğiyle ilgili mutsuzluğu, ailenin ekonomik sıkıntıları vb. sebepler etkilidir.

Çocuk yetiştirirken ebeveynin rolü çok büyüktür, ebeveynin yaşı, eğitim düzeyi, zihinsel ve duygusal kapasitesi çocuğu etkiler (Tarhan ve ark., 2015). Çocuğun ilk sosyal deneyimi dolaylı olarak duygusal ve toplumsal gelişimini etkilemektedir ve çocuğun ailesinin yapısı, genişliği, sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi bu gelişimi etkileyen en önemli faktör olarak bilinmektedir. Bunu destekleyecek olan ebeveyn; ancak kendisine zaman ayırdığında, doyumlu ve mutlu ilişkileri olduğunda doyurucu bir ebeveyn olabilir (Yavuzer, 2016). Ebeveynin iyi oluşunun, kök aileleriyle olan ilişkinin, evlilik doyumunun, cinsel doyumunun, kendisine ayırdığı sosyal bir zamanın olması

gibi kişiyi iyi hissettiren durumların; ebeveyn tutumunu, çocuğa karşı toleransını, çocukla arasındaki iletişimi ne ölçüde ve hangi yönde etkiledi merak konusu olup araştırma, bu bilgiler ışığında anne-babanın iyi oluşunun, ebeveyn tutumuna olan etkisini ölçmek amacıyla tasarlanmıştır.

1.1.Araştırmanın Önemi

Çocukların sağlıklı ruhsal gelişmeleri için ebeveynlerle olan sağlıklı iletişimlerinin önemi son yıllarda sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu bilginin yaygınlaşmasıyla, ebeveynler doğru yaklaşım için gazete, televizyon, internet, kitap vb. kaynaklarla çocuklarına karşı nasıl yaklaşım göstermeleri gerektiğini araştırmaktadırlar. Ebeveynin psikolojik durumu iyi oldukça çocuklara karşı yaklaşımının daha olumlu olduğu danışanlar çerçevesinde gözlemlenmiştir. Bunu bilimsel yoldan doğrulamak ve ebeveynlerin sağlıklı iletişim geliştirebilmeleri için kendilerinin psikolojik iyi oluşlarıyla ilgili de somut adımlar atmaları ya da eğitim kurumlarında buna yönelik programlar yapılması açısından araştırma önem taşımaktadır.

Ayrıca literatüre bakıldığında, ebeveyn tutum ve psikolojik iyi oluş etkileşimi çocuğun psikolojik iyi oluşu ve ebeveyn tutumu açısından ele alınmış, anne- babanın psikolojik iyi oluşu ve ebeveyn tutumuna etkisine değinilmemiştir. Literatürdeki bu açığı kapatmak ve çocuk odaklı problem çözüm yerine sistem odaklı anne- babanın psikolojik iyi oluşuna yönelik problem çözmenin daha işlevsel olacağı düşünülmesi bakımından araştırma önem taşımaktadır.

1.2.Sınırlılıklar

Araştırma, İstanbul'un çeşitli semtlerinde oturan kişilere uygulanması, denek sayısının 335 olması, anketlerde yeralan sorular ve konuyla ilgili ulaşılabilen kaynaklarla çalışma yapılması açısından sınırlıdır.

1.3.Varsayımlar

Araştırmaların tüm boyutlarını, farklı açılardan incelemek zor ve maliyetli olacağından varsayımlarla konuyu daha basite indirmek mümkündür (Kıncal, 2013). Bu amaçla araştırmanın varsayımları aşağıda sıralanmıştır,

1. Araştırmanın amacı ve denenceler bölümünde bulunan denencelerin test edilmesinde, “Evlü Bireylerde Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” ve “Ebeveyn Tutum Ölçeği” yeterlidir.
2. Ankete katılan denekler ölçekleri gönüllü olarak ve samimi cevaplar vermiştir.
3. Seçilen örneklemin evreni temsil edeceği varsayılmaktadır.

1.4. Tanımlar

Sistem Yaklaşımı: Birbiriyle etkileşim halindeki ögelerden oluşan ve bu ögelerin diğer ögeleri etkiledikleri ve olanlardan etkilendikleri bütünlüktür. Karşılıklılık arz ederler ve ve sistem parçalar toplamından daha büyüktür (Yoldaş, 2007).

Aile: Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birimdir (TDK, 2017).

Pozitif Psikoloji: Pozitif duygular, kişisel özellikler ve kurumlar, keyifli, meşgul ve anlamlı yaşamaya olanak sağlayarak bilgileri üretme bakış açısıyla çalışan bilim dalıdır (Carr, 2016).

Öznel İyi Oluş: İnsanların kendi hayatlarını duygusal ve bilişsel anlamla nasıl değerlendirdiğidir (Diener 2000’den akt. Hefferon, ve Boniwell, 2014). Yaşamdan yüksek düzeyde doyum sağlamaktır, yüksek seviyede pozitif etki ve düşük seviyede negatif etkiyle nitelenen pozitif psikolojik durumdur (Carr, 2016).

Psikolojik İyi Oluş: Bireyin kendisine ve geçmişine, büyüme ve gelişme kapasitesine, yaşamının amaç yönelimliliği ve anlamlılığına, diğer bireylerle kurduğu ilişkilerin niteliğine, yaşamına ve dış dünyaya hâkimiyetine ve son olarak bağımsızlığına ilişkin altı farklı boyutta yaptığı psikolojik işlevselliğe dair bütüncül bir değerlendirme olarak tanımlanır (Ryff ve Keyes, 1995).

2. LİTERATÜR

Bu bölümde, aile sistem yaklaşımı, pozitif psikoloji, psikolojik iyi oluş, öznel iyi oluş, ve ebeveyn tutumları kavramsal olarak açıklanacaktır. Ayrıca psikolojik iyi oluş ve ebeveyn tutumları ile ilgili yapılan çalışmalardan bazılarında yer verilecektir.

2.1. Aile Sistem Yaklaşımı

Genel sistem kuramının temellerini “biyoloji kuramı” içinde 1920-1930’lu yıllarda atan Ludwing von Bertalanffydir. Bertalanffy’e göre, sistem kendisini oluşturan parçalardan daha büyüktür (Bertalanffy’den akt. Gladding, 2012). Sistemler, çevresiyle etkileşim halinde olan açık sistemler ve etkileşmeyen kapalı sistemler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Owens, 1981’den akt. Yalçinkaya, 2002). Kapalı sistemler, bir istemin dış çevresinden girdi enerji bilgi ve malzeme alışverişinde olmadıkları için sistemin çevresine çıktılarla cevap veremezler, açık sistemler ise çevresinden girdi alır ve çevresine yanıt vererek hem etkiler hem de etkilenirler. Canlı varlıklar açık, cansız varlıklar ise kapalı sisteme örnek verilebilir (Yoldaş, 2007).

Sistem kuramı düşünce biçimine, yetmişli yıllarda ekonomi, sosyoloji, siyasal bilimler, tıp, nöroloji, meteoroloji, astronomi, pedagoji, psikiyatri ve psikoloji gibi birçok bilim dallarında uygulamalı olarak başvurulmuştur (Yoldaş, 2007).

Genel sistem teorisinin sosyal bilimler alanında en önemli temsilcisi olan Talcott Parsons, tek tek bireylerin davranışlarıyla ilgilenmek yerine insan ilişkilerini düzenleyen ve ona yol gösteren toplumsal değer ve normları incelemeyi tercih etmiştir. Bu sebeple, günlük işleyişte içinde yaşanılan toplumun (aile, okul, işyeri vb.) etkisini önemsemektedir (Çelik ve ark., 2011). Aile açık bir sistemdir ve birbirleriyle ve dışarıdaki diğer aile büyükleri, sosyal olaylar ve kültürden etkilenir.

Genel sistem teorisinin temel varsayımı bütünlük ve düzendir ve bütün parçaların toplamından daha büyüktür. Evlilik ilişkilerinin, bireylerin nasıl anne- baba olacağı üzerinde etkili olduğu bu durumun çocuğun gelişimi üzerinde etkisinin olacağı vurgulanmıştır. Yani eşlerin arasındaki kaliteli ve destekleyici ilişkinin ebeveynlik kalitesini arttırabileceği gibi eşler arasındaki suçlama veya eleştirmenin çocuğun ebeveyniyle olan ilişki kalitesine olumsuz yansıtacağı belirtilmiştir (Belksy 1981'den akt. Akün, 2013).

Aile sistemi, çocukların gelecekte sahip olacağı düşünce, duygu ve davranış kalıpları için önemli bir eğitim alanıdır. Aile terapisinin önemli temsilcilerinden kabul edilen Satir (2016) aile bireylerinin, hem tek tek birbirleriyle hem de bütünüyle etkileşim içinde olduğunu ifade etmiştir. Aile bireylerinden, birisi bir olaydan etkilenirse hepsi bir ölçüde etkilenecektir. Aile bir sistemdir ve etkileşim halindeki parçalar, üniteler ve kişilerin bir araya gelmesiyle oluşan dolayısıyla diğerlerinin davranışlarından etkilenen bir yapıdır (Gladding, 2012).

Kendi çocukluk yıllarından engellenmiş olan ebeveynler, kendilerine tanınmamış özgürlüklere karşı çocuklarının sahip oldukları özgürlükleri bilinçdışı bir kıskançlık geliştirmektedirler. Bu nedenle çoğu kez kendi anne- babalarından gördükleri yöntemleri kullanmaya devam ederler. Dizginleme, suçlama, aşağılama gibi davranışların süregelen ailelerdeki davranış kalıplarının aktarımına sebep olur.

Aile ile ilgili birçok atasözü vardır. Bunlardan bir tanesi olan “Atanın yediği ekşi elma torunun dişini kamaştırır.” (Kurt, 2012) aile sistemindeki ufak bir etkinin sistemi nasıl etkilediğinin kültürel olarak aktarılmasının bir örneğidir

2.2. Pozitif Psikoloji

İkinci Dünya Savaşı'ndan önce, psikolojinin üç farklı işlevi vardı; ruh hastalıklarını tedavi etme, insanların daha üretken ve doyurucu yaşam sürmeleri, teşhis ve tedavide başarılı olmaydı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise, birçok psikologun ruh hastalıkları ile çalışmasıyla birlikte klinik psikolog yaygınlaştı (Albayrak, 2013).

Savaşın sona ermesini takip eden yıllarda ise psikolojinin işlevi ve bakış açısı genişlemiştir. Dünya Sağlık Örgütü de 1948 yılında, sağlığı yalnızca hastalığın veya güçsüzlüğün bulunmayışı olarak değil aynı zaman da tam bir fiziksel, ruhsal ve sosyal iyilik hali olarak da tanımlamaktadır (www.who.int, 2017). Pozitif psikolojinin adı tam olarak konulmasa da içeriği o yıllarda vurgulanmıştır.

Peseschkian (2015) ise, pozitif psikolojiyi şu hikâyeyle somut bir şekilde tanımlamaktadır.

“Bir hastanın -sadece ruhsal hastalığı olanın değil- durumu uzun süredir ayağı üzerinde duran adamın haline benzer. Bir süre sonra kaslarına kramp girer ve yorgun ayak acıtmaya başlar. Dengesini zorlukla sağlamaktadır. Sadece ayak değil, bu pozisyona alışkın olmayan tüm kas sistemini kramp tutar. Acı tahammül edilemez hale gelir ve kişi yardım için haykırıpta bulunur. Bu vaziyetteyken kendisine farklı yardımcıları yaklaşır. Bir ayak üzerinde durmaya devam ederken, bir yardımcı kramp girmiş ayağına masaj yapmaya başlar. Başka birisi boynu kavrayarak, ona sanatın tüm ustalıklarını kullanarak İsveç masajı verir. Üçüncü bir yardımcı adamın denge sağlamakta zorlandığını görerek ona destek olabilmek için kolunu uzatır. İzleyiciler arasından tek ayak üzerinde durmasını daha kolaylaştırabilmek için iki elini birden kaldırması gerektiğine dair bir öneri gelir. Yaşlı bilge bir adam ona iki ayağı da olmayanları düşünerek haline şükretmesi gerektiğini salık verir. Birisi ona kendisini bir tüy olarak hayal etmesi gerektiğini ve buna ne kadar konsantre olursa acısının da o derece azalacağı konusunda yeminler eder. Aydınlanmış yaşlı bir adam ise bu iyi niyetli nasihate ‘Zaman gösterecektir.’ diyerek katkıda bulunur. Nihayet, bir gözlemci hastanın yanına giderek ona ‘Neden tek ayak üstünde duruyorsun?’ diye sorar. ‘Diğerini de dışarı doğru uzat ve onun üzerinde dur. Biliyorsun iki ayağın da var.’”

Psikoloji ve psikiyatri alanı yıllarca hastalıklarla ilgilenmiştir. Pozitif psikoloji bu yaklaşıma farklılık getirmiş ve psikolojiyi yalnızca hastalığın, zayıflığın ve zararın incelenmesi olarak değil; bunlara ek olarak güçlü yanların ve iyi özelliklerin de incelenmesi olarak ele almıştır. Pozitif Psikolojinin kurucusu kabul edilen Seligman

(2002), tedavi yalnızca yanlış olanı onarmak değil, ayrıca doğru olanın da yerine koyulması şeklinde görüşünü belirtmiştir. Psikoloji sadece hastalık veya sağlık ile ilgili değildir; iş, eğitim, içgörü, sevgi, gelişim ve oyun ile ilgilidir.

Peseschkian (2015)'in de hikâyesinde belirttiği üzere; var olan birçok psikoterapi yöntemleri rahatsızlıkları ve hastalıkları ele alırken; koruyucu tıp ve psikoterapi bireyin gelişme imkânları ve kapasiteleriyle ilgilenir. Eğer kapasiteler engellenir, ihmal edilir ya da gelişmelerinde engeller ortaya çıkar. Pozitif psikolojide amaç, bireyin var olan kapasitesini aktif hale getirmektir.

Pozitif psikoloji yaşamı neyin iyileştireceğini inceleyen bir bilim dalıdır, pozitif deneyimler, pozitif özellikler ve pozitif organizasyonlar ile insan yaşam kalitesini arttırmayı amaçlar (Grenville- Cleave, 2012). Bununla birlikte pozitif psikoloji olumlu düşünmeye ve olumlu duygulara odaklanmakla kalmaz, bireyleri ve toplumları nelerin güçsüzleştirdiği yerine nelerin geliştirdiğine odaklanır. Pozitif psikologlar, içsel motivasyonun, olumlu duygulanımın ve yaratıcılığın daha çok hayata geçmesi ile çocuk eğitiminin geliştirilmesine; ebeveynlik ve sorumluluk dinamiklerini daha iyi anlayarak aile hayatının gelişmesi yönünde genişletilmesini tartışmışlardır (Hefferon; Boniwell, 2014).

İyi olma durumlarının, sağaltıcı ve önleyici sağlık anlayışının kazandırılmasında etkin rolü vardır (Manderscheid vd'den akt. Hamurcu, 2011). İyi oluş durumları bireylerin yaşam doyum ve mutluluk merkezli olmalarına göre öznel iyi oluş, kendini gerçekleştiren fonksiyonel birey olmalarına göre de psikolojik iyi oluş olarak tanımlanmaktadır (Akça-Koca, 2013).

Öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş detaylı olarak incelenecektir.

2.2.1.Öznel İyi Oluş

Psikolojik iyi oluş ve öznel iyi oluş kavramları, pozitif psikoloji alanında iyi oluşla ilişkili iki kavramdır. Öznel iyi oluş, hedonic (zevke ait) kuramsal tanımı iken; psikolojik iyi oluş ise eudaimonic (refah, iyi olma) tanımıdır. Hedonic kuramda, kişinin kendi kendine belirlediği değer ve standartlarla yaşamını değerlendirmesidir.

Eudaimonic kuram ise ise iyi olma, kendi potansiyelini gerçekleştirme ve bütünsel olarak fonksiyonda bulunma bakış açısıyla ele alınır. Bunun sonucunda diyebiliriz ki; öznel iyi oluş, mutluluk, rahatlama ve problemlerin azlığı anlamına gelmekte iken, psikolojik iyi oluş, meydan okuma, çaba gösterme, kişisel gelişim ve gelişme için uğraşma olarak tanımlanmaktadır (Waterman'den akt. Sarıcaoğlu, 2011).

Öznel iyi oluş, insanın kendi hayatına dair bilişsel ve duygusal yorumlamalarını içerir. Üç temel boyutla sınıflandırılmaktadır.

1. Bireyin yaşamda elde ettiği doyumunu bilişsel olarak yorumlaması
2. Olumlu duygulanımın varlığı
3. Olumsuz duygunun yokluğu (Diener, 2000).

Bu doğrultuda öznel iyi olma düzeyi yüksek bir bireyin, yaşam koşullarından olumlu olarak daha fazla deneyim ve doyum elde ettiği çıkarılmaktadır. Öznel iyi olma kişinin yaşam olaylarından, kişilik özelliklerinden, kişisel amaç ve kültürel değerlerden etkilendiği savunulmaktadır.

Mutluluk olarak da kavramlaştırılan öznel iyi olma, iyi bir yaşamın göstergesi olarak ele alınmaktadır ve bireylerin mutluluğa yükledikleri anlamlarla da ilişkilidir (Diener, 2000).

2.2.2. Psikolojik İyi Oluş

Psikolojik iyi oluşun, temelde ilgilendiği bireylerin potansiyellerini gerçekleştirme ile alakalı durumlarıdır, fakat konuya ilgili farklı tanımlamalar mevcuttur. Ryff ve Keyes (1995)'e göre, kişinin potansiyellerinin farkına vararak onları maksimum düzeyde kullanmaya çabalaması psikolojik iyi oluş olarak nitelendirilmektedir. Psikolojik iyi oluş, yalnızca mutlu olmak değil; bununla birlikte, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki kendini gerçekleştirme için uygun hareket etmektir (Ryff, 1989). Ryff ve arkadaşlarına (2002) göre ise psikolojik iyi oluş kişinin kendisini olumlu algılaması, özerk bir şekilde hareket edebilmesi, olumlu yaşam

amacına sahip olması, çevresiyle olumlu ilişkilerde bulunabilmesi ve sınırlılıklarının, potansiyelinin farkında olmasıdır.

Ryff (1989)' a göre, psikolojik iyi oluş 6 temel boyutta ele alınmaktadır. Bunlar, özerklik, yaşam amaçları, özkabul, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim ve diğerleriyle olumlu ilişkilerdir.

Özerklik: Kendisini gerçekleştirmiş ve tam olarak fonksiyonel olan kişiler, kendi davranışlarını düzenleme ve sosyal ilişkilere bağımlı olmadan yaşayabilme becerisine sahip olanlardır. Bu kişiler herhangi bir davranış için başkasının onayını almaya ihtiyaç duymazlar; çünkü olayları kendi standartlarıyla değerlendirirler (Ryff, 1989).

Çevresel Hakimiyet: Kişinin kendisini ve çevresini düzenleme ve psikolojik ve bedensel olarak kendisini çevreye veyahut çevresini kendisine uyurabilme becerisine sahip bireylerdir (Keyes ve ark., 2002).

Bireysel Gelişim: Bireylerin sahip oldukları potansiyellerin farkına varmaları ve bu potansiyellerini bütünüyle kullanarak kendilerini geliştirmek olarak tanımlanmıştır (Ryff, 1989).

Olumlu İlişkiler Kurması: Diğerleriyle bulunduğu ilişkileri önemsemesi ve onlara güvenmesi psikolojik iyi olmanın önemli bir yönüdür. Bu aynı zamanda sosyal ve kişiler arası yönüyle de ilişkilidir (Keyes ve ark., 2002).

Yaşam amaçları: Bireylerin yaşam amaçlarının olması ve yaşama yüklediği anlamla ilişkili boyuttur (Ryff, 1989).

Öz-kabul: Bireyin kendisine yönelik olumlu tutumlar içerisinde olmasıdır (Ryff, 1989).

2.2.2.1. Evlilik ve Psikolojik İyi Oluş

Evlilik bireylerin hayata bakışlarında önemli bir etkiye sahiptir. TÜİK (2016) verilerine göre evli bireylerin evli olmayan bireylere göre daha mutlu olduğu

görülmüştür. Bireyler kendilerini en çok ailelerinin mutlu ettiğini ifade etmişler ve mutlu oldukları kişiler; 15,1 ile çocuklar, %4,7 ile eş, %3,6 ile anne/baba, %2,7 ile kendisi, %1,9 ile torunlar ve %1,7 ile diğer kişiler olarak belirtilmiştir. Bu da gösteriyor ki kişilerin mutluluğunda evlilik ön planda yer almaktadır. Eşler ve eş dolayısıyla çocuklar mutlulukta oldukça büyük etkiye sahiptir. Evlilikte eşler arasındaki ilişkinin biçimi ve durumu ailenin yapısında fark yaratmaktadır. Sağlıksız bir evlilik ebeveynliğin de doğal olarak sağlıksız olmasına neden olacaktır. Annenin psikolojik iyi oluşu, sağlıklı ve uyumlu anne-çocuk ilişkisinin temelini atmaktadır. Eşinden yeterli bir ilgi göremeyen ve mutsuz evlilik yaşayan ya da ailenin ekonomik sıkıntılarının evliliğe olumsuz etkisi, babanın çocuğun doğumunu istememesi ya da kabullenememesi dolaylı yoldan anne-çocuk ilişkisinin zedeleyen nedenler yalnızca bir kaçıdır (Yavuzer, 2013). Mutsuz evlilik yaşayan otoriter ebeveynlerin çoğunlukla öfkesi, çocuğun bir davranışıyla alakalı değil, evliliğiyle ilgili kızgınlığına bağlı olarak ortaya çıkabilir (Yavuzer, 2016). Satir (2016), sancılı bir evliliğin ebeveynliği de sancılı yapacağını savunmuştur.

Ebeveynlerin, kendi çocukluk yıllarında otoriter ya da aşırı koruyucu bir ebeveyn tutumuna maruz kalarak yetişmesi şimdiki yaşamlarında eşleriyle iletişim sıkıntısı yaşayan, düşük evlilik doyumuna sahip bir birey olmalarına neden olabilmektedir. Bu anlamda anne-baba tutumlarının eş seçimi ve eşle olan etkileşiminden büyük bir oranda etkilendiği öngörülmektedir. Bahsedilen ebeveyn tutumlarının neler olduğunu detaylı incelenecektir.

2.3. Ebeveyn Tutumları

Yavuzer (2013)'e göre uyumlu ve özgür bir aile ortamında yetişen tutarlı ve sağlıklı ilişkiler deneyimleyen çocuk ilerleyen yaşamında bağımsız bir birey olarak yetişkinliğe varacaktır. Bu nedenle anne-babanın tutumu çocuğa rol model olması sebebiyle özdeşimle kazanılan tavır ve davranışlar onun kişilik gelişimini doğrudan etkileyecektir.

2.3.1. Otoriter Ebeveyn Tutumu

Otoriter ebeveyn tutumunda, çocuğun davranışlarını, hiç esnemeyen, katı ölçütlere göre şekillendirme, denetim altına alma ve yargılama eğilimi vardır (Yavuzer, 2016). Bu tutumla çocukla iletişim kuran ebeveynler, ödül ve ceza sistemine sıklıkla başvurabilirler. Navaro (1987)'ya göre çocuğu dövmek, bodruma kapatmak, cezaya bırakmak gibi kaba kuvvete dayanan cezalar olumsuz davranışın kısa sürede kesilmesine sebep olsa da ebeveyn çocuk ilişkisini olumsuz etkilemektedir. Sert bir denetim altında tutulan çocuklar, karşı çıkma ve saldırganlık gibi yollarla kendilerini kabul ettirmek isterler ve iç dünyalarını açmakta zorlanırlar (Yavuzer, 1987). Suçlayan, cezalandıran ve devamlı müdahale eden ebeveynlerin çocuklarının kolayca ağlayan, küskün, silik, çekingen, diğerlerinin etkisine kolayca girebilen ve aşırı hassas bireyler olma ihtimalleri yüksektir (Yavuzer, 2013). Gösteriyor ki otoriter tutum sağlıklı bir çocuk yetiştirme yaklaşımı değildir.

2.3.2. İzin Verici Ebeveyn Tutumu

İzin verici ebeveyn tutumu, çocuk merkezli; kontrolün, kuralların, sınırların büyük çoğunluğunun çocuğun elinde olduğu yaklaşımdır. Bu tutumla yaklaşan anne-babalar çocuklarına karşı aşırı hoşgörü olmaları, anlayış ve ilgi göstermelerine rağmen onların davranışlarına rehberlik edecek kurallar ve sınırlar belirlemede yeterli değildirler (Demir ve Yavuzer, 2016). Toplum arasında “çocuğu şımartmak” lafının hakkını verirler ve çocuklarının her isteklerini yerine getirirler.

Bu yaklaşımı benimseyen ebeveynlerin genelde çocukluğunda kendi ebeveynleri otoriter olan, “ben çocukluğumu yaşayamadım, o rahatça yaşasın” iyi niyetinde olan, ancak uzun dönemde kendi çocuklarının uyum sorunlarına sebep olan ebeveynlerdir. “Ah ben ona hiç hayır diyemiyorum. Kıyamıyorum, üzülmesine dayanamıyorum, onu o kadar seviyorum ki...” izin verici tutuma ebeveynlerin sıkça kullandığı cümlelerdir. Uyku saatinden, yemek saatine, teknolojik aletlerin kullanımından kendisine zarar verecek şeyleri denemesine kadar gider (Semerci, 2015). Çocuklarına “hayır”

diyemeyen dolayısıyla onların gözlerinin önünde duygusal, sosyal, psikolojik veya fiziksel olarak zarar vermelerini çaresizlik içinde izleyen ebeveynlerdir. Bu ebeveynler yıllar içinde hayır demek zorunda kaldıklarında sınır koymaya çalışırlar; fakat işlevsel dönütler alamazlar.

İzin verici ebeveyn tutumuyla yetişen çocuklar okulla birlikte sosyalleştikleri ve kuralların içerisine daha fazla girdikleri ortamlarla birlikte daha fazla “hayır” a maruz kalırlar. Çocukluk döneminde hayırla az karşılaşan çocukların, daha fazla uyum sorunu ve hayal kırıklığı yaşadıkları gözlemlenmektedir.

Her şeye evet demek kadar her şey hayır demek de yanlış tutumdur; çocuklara niçin hayır denildiğinin açıklamasının yapılması çocuğun ısrarcı şekilde ağlayarak veya davranış bozuklukları göstererek olumsuz davranmasını engelleyecektir. İzin verici ebeveyn tutumu da sağlıklı bir ebeveyn yaklaşımı değildir.

2.3.3. Aşırı Koruyucu Ebeveyn Tutumu

Ebeveynler çocuklarla ilgili bazen aşırı endişeye kapılırlar ve onlara zarar gelecek düşüncesiyle aşırı koruyucu ve sınırlandırıcı tutumlar gösterirler. Bu tutumlarla yetişen çocuklar sorumluluk duygusu konusunda yetersiz, özerklik ve özgüven gelişimi bakımından fakir yetişmiş olarak hayata atılırlar (Demir ve Yavuzer, 2016). Evlilik ilişkisindeki mutsuzluğu telafi etmek amacıyla ya da nevrotik yapısı sebebiyle annenin çocuğu marazi ilgide bulunması ve aşırı koruyucu tavrı çocuğun bireyselleşmesini engeller (Yavuzer, 2016). Annenin duygusal yalnızlık sebebiyle evliliğinde bulamadığı doyumu çocuklarıyla olan ilişkisinde aramakta olduğunu gösterir.

Çocuklar doğdukları zamandan itibaren bize güvenmek isterler ve onlar adına verdiğimiz kararlar veyahut isteklerde tereddütlüysek bu ruh halimiz onlara yansır ve onları da kaygılı bireyler haline getirir (Semerci, 2015). Bu tutumla büyüyen çocukların sağlıklı sosyal, psikolojik, duygusal birey olmaları oldukça zordur. Anne babaların aşırı kontrolcü ve koruyucu olmaları yeni bir ortama girdiğinde çocuğun çekingen ve içedönük olmalarına sebep olacaktır (Demir ve Yavuzer, 2016).

2.3.4. Demokratik Ebeveyn Tutumu

Çocuk eğitimde sınırlar ve çocuklara saygı yönünden denge olması gerekmektedir. Otoriter yaklaşımda sınırlar vardır; ancak çocuklara saygı yoktur. İzin verici tutumda saygı vardır; ancak sınırlar yoktur. Her iki yaklaşım da kazanan kaybeden yöntemine göre belirlenmiştir. Oysa demokratik ebeveynler hem sınır koyarlar hem de saygı duyarlar. Sevgi ve sınırlar farklı şeylerdir (Mackenzie, 2014). Bu yaklaşımı benimseyen ebeveynler çocuklarına yakınlık ve ilgi gösterir, onlara sözle ve dokunarak sevgilerini belli eder ve çocuklarla birlikte ortak faaliyetlerde bulunurlar (Yavuzer, 2016).

Demir ve Yavuzer (2016)' sıklıkla destekleyen ve demokratik yaklaşım gösteren ailede büyüyen çocukların okul ve aile dışında da girişken, kendisini ifade edebilen, olaylara eleştirel bakabilen çocuklar oldukları gözlemlenmiştir. Dengesi, duygusal ve sosyal etkileşimin güçlü olduğu aile içinde, güven, sevgi ve sevecenlikle büyümeleri sağlam kişilik yapısına sahip bireyleri olmalarının temelini oluşturur (Yavuzer, 1987).

Demokratik yaklaşım her iki tarafın da kazandığı bir yaklaşımdır. Çocuklara seçenekler sunarak onlardan birisini tercih etmeleri sağlanır. Böylece hem ebeveyn sınırı çizmiş olmuş hem de çocuk seçme hakkını kullanarak sorumluluk almış olur (Mackenzie, 2014).

2.4. İlgili Araştırmalar

2.4.1. Psikolojik İyi Oluş Çalışmaları

Ülkemizde yapılan psikolojik iyi oluş çalışmalarına bakıldığında son yıllarda artış gözlemlenmektedir. Bu çalışmaların çoğunun üniversite öğrencileriyle yapılmış olması dikkat çekmektedir. Psikolojik iyi oluş ile ilgili araştırmalardan bazılarında aşağıda yer verilmiştir.

Tuzgöl-Dost (2007), üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerini cinsiyet, algılanan akademik başarı, algılanan ekonomik durum, algılanan anne-baba tutumu, gelecekte beklenen, dini inanç ve yalnızlık değişkenlerine göre incelediği çalışmada; üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeyleri cinsiyet, algılanan akademik başarı, algılanan ekonomik durum, gelecekte beklenen, dini inanç ve yalnızlık değişkenlerine göre farklılaştığı sonucunu bulmuştur.

Üniversite öğrencileriyle yapılan bir başka çalışmada, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algıların ve psikolojik iyi oluş düzeyleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda, toplumsal cinsiyet rollerini geleneksel algılama düzeyi düşük olanların yüksek olanlara göre kişisel gelişim boyutu dışında psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu; söz konusu rolleri eşitlikçi algılama düzeyi yüksek olanların ise düşük olanlara göre tüm boyutlarıyla psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Arıcı, 2011).

Albayrak (2013), üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada psiko-eğitim ve psikodramanın psikolojik iyi oluşa etkisini karşılaştırmalı olarak ele almıştır. Araştırma neticesinde psiko-eğitimsel ve psikodrama temelli grup eğitiminin öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyini arttırdığı sonucunu elde etmiştir.

Yine üniversite öğrencileriyle yapılan bir diğer çalışmada, üniversite öğrencilerinin özgeciliğinin öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş açısından ele aldığı çalışmada, özgeciliğin, öznel ve psikolojik iyi oluş ile ilişkili olduğunu tespit edilmiştir. Topuz (2013), Psikolojik iyi oluş puanlarının cinsiyete göre farklılaştığı sonucunu bulmuştur. Kadın katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeyini erkeklere göre daha yüksek olarak ortaya koymuştur.

2013 yılında üniversite öğrencileri ve psikolojik iyi oluşla alakalı araştırmaların yoğunluk kazandığı görülmektedir. Bunlardan bir diğeri olan çalışmada Halisdemir (2013), üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşları, kendini affetme düzeyleri ve geçmişe yönelik anne kabul red algıları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, kendini affetme, geçmişe yönelik anne kabul red algısı, algılanan akademik başarı ve

öğrenim görülen fakülte değişkenlerinin psikolojik iyi oluşun anlamlı yordayıcıları olduğu sonucunu elde etmiştir; ancak cinsiyet ve psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır.

Araştırmayla yakınlık gösteren üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumları ve stresli yaşam olaylarına göre psikolojik iyi oluşlarının incelendiği çalışmada Karabeyeseler (2013), kadın öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim ve yaşam amacı bakımından erkek öğrencilerden yüksek psikolojik iyi oluşa sahip olduklarını ortaya koymuştur. Öğrencilerin annelerinin ve babalarının eğitim düzeyi ve aile gelir düzeylerine göre psikolojik iyi oluşun farklılaşmadığını belirtmiş, demokratik anne-baba tutumuna sahip üniversite öğrencilerin, diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet ve kendini kabul düzeylerinin otoriter ve koruyucu-istekçi anne-baba tutumuna sahip üniversite öğrencilerinden daha yüksek olduğunu elde etmiştir. Buna ek olarak, demokratik anne-baba tutumuna sahip üniversite öğrencilerinin otoriter anne-baba tutumuna sahip öğrencilerden daha yüksek bireysel gelişim ve yaşam amacı düzeyine sahip olduğunu bulmuştur.

Evli bireylerle yapılan çalışmada ise, Akça- Koca (2013), aile eğitim programının annelerin evlilik doyumu, evlilikte sorun çözme becerisi ve psikolojik iyi oluşa etkisini araştırmış ve bu araştırma sonucunda aile eğitimin programının evlilik doyumu, evlilikte sorun çözme becerisi ve psikolojik iyi oluş düzeylerini geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Özden (2014), üniversite öğrencilerinde psikolojik iyi oluşun psiko-sosyal yordayıcılarını sosyal bilişsel kariyer kuramı açısından incelediği çalışmasında, algılanan sosyal destek, kariyer kararı öz-yeterliği ve anne için algılanan ebeveyn tutumlarından reddedici tutumun psikolojik iyi oluşun anlamlı yordayıcıları olduğunu ortaya koymuştur.

Evli bireyler ve psikolojik iyi oluşla alakalı çalışmalar 2016 yılında artmıştır. Kaplan (2016), evli bireylerde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar, evlilik

doyumunu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında evli bireylerin eşitlikçi cinsiyet rolleri arttıkça psikolojik iyi oluş düzeylerinin arttığı, evlilik doyum düzeylerinin azaldığını tespit etmiştir.

Evli bireylerin bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin psikolojik iyi oluşları ve evlilik doyumlarına ilişkin yapılan bir diğer çalışma da, olumsuz bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin, evlilik doyumunu ve psikolojik iyi oluş ile negatif yönde ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir (Rıza, 2016).

Özbek (2016) ise evli bireylerde yaşam doyumunu ve psikolojik iyi oluşu çeşitli değişkenlerle incelediği çalışmasında, yaşam doyumunu ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Psikologlarla yapılan çalışmada, yaşlı ve çocuk grupları ile çalışan psikologların mesleki tükenmişlik, psikolojik iyi oluş ve yaşam kalitesi düzeylerini incelenmiş ve Çelebi (2016), yaşam kalitesi ve psikolojik iyi oluş açısından 30-40 yaş arasındaki psikologların diğer yaş gruplarına göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu, psikolojik iyi oluş ve yaşam kalitesi açısından 6-10 yıl arası mesleki deneyime sahip kişilerin ortalamalarının diğerlerine göre anlamlı derecede yüksek olduğunu ve huzurevinde çalışan psikologların mesleki tükenmişlik düzeylerinin, rehabilitasyon merkezinde çalışanlara göre daha fazla olduğu sonucuna varmıştır.

Yılmaz (2016), yöneticilerin dönüştürücü liderlik düzeylerinin psikolojik iyi oluş ve bazı değişkenlere göre yordanmasını incelediği çalışmasında, psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek olan yöneticilerin dönüştürücü liderlik puan ortalaması, psikolojik iyi oluş düzeyi düşük olan yöneticilerin dönüştürücü liderlik puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucunu bulmuştur.

2.4.2. Ebeveyn Tutum Çalışmaları

Ebeveyn tutumu ile ilgili bazı çalışmalara aşağıda yer verilmiştir.

Özyürek ve Şahin (2005), 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarını inceledikleri çalışmalarında, annelerin çocuklarına karşı tutumlarının babalara göre daha demokratik olduğu bulmuşlardır. Ayrıca anne-baba tutumlarının, anne-babanın öğrenim düzeyi ve mesleği, çocuğun doğum sırası ve kardeş sayısı ile ailede diğer bireylerin varlığından etkilendiği ortaya koymuşlardır.

3-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerle yapılan çalışmada ise, kişilik özellikleri ve anne-baba tutumları çeşitli değişkenlere göre araştırılmış, aşırı koruyucu ve baskı- disiplin tutumuyla anne-baba eğitim düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur (Durmuş, 2006).

Günalp (2007), Aksaray İli'nde farklı anne-baba tutumlarının okul öncesi çocuklarında özgüven duygusunun gelişimine etkisini araştırdığı çalışmada, demokratik ana baba tutumunun, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların özgüven duygularının gelişimine anlamlı ve pozitif yönde etkisi olduğunu tespit etmiştir. Baskıcı, ilgisiz-kayıtsız ve koruyucu anne-baba tutumlarının ise çocukların özgüven duygularının gelişimine anlamlı ve negatif yönde etkisi olduğunu bulmuştur.

Yılmaz (2010) tarafından yapılan araştırmada, Aydın İli'nde farklı sosyo-kültürel seviyelerden 6 yaş grubu çocukların kelime dağarcıklarının, anne-baba tutumları açısından ele alınmış, sosyokültürel seviyenin kelime dağarcığı üzerinde pozitif yönlü etkiye sahip olduğu tespit etmiştir. Anne-baba tutumu ile kelime dağarcığı arasındaki ilişkiyi incelemesi sonucunda ise aşırı koruyuculuk, baskı-disiplin ve karı-koca geçimsizliği faktörlerinin kelime dağarcığını negatif yönlü etkilediğini ortaya koymuştur. Ayrıca sosyokültürel düzeyin, anne-baba tutumları üzerinde etkisinin araştırılmış ve genel olarak olumsuz algı yaratan tutumların etkisinin sosyokültürel seviye düşükçe arttığını saptamıştır.

Ebeveynin kişiliği, çocuğun mizacı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışma da, gelişime açıklık kişilik özelliğinin demokratik ebeveyn tutumunu olumlu yönde etkilediğini tespit etmiştir; yüksek dışadönüklük kişilik

özelliğindeki anneler, düşük tepkisellik mizaç özelliği gösteren bir çocuğa sahipse, daha az otoriter ebeveyn tutumu benimsediğini ortaya koyulmuştur (Aytemiz, 2010).

Erten ve arkadaşları da (2013), anne baba tutumu ve okula uyum ilişkisini araştırmıştır, annelerin otoriter, demokratik ve izin verici tutumları ile 5-6 yaşındaki çocuklarının sosyal beceri ve okula uyum düzeyleri arasında anlamlı düzeyde ilişki tespit etmişlerdir. Otoriter ve izin verici tutumlar, sosyal beceri ve okula uyum değişkenleri ile olumsuz yönde anlamlı ilişki içindeyken; demokratik tutum ise sosyal beceri ve okula uyum düzeyleri ile olumlu yönde anlamlı ilişki içinde olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu araştırma demokratik tutumun çocukların gelişiminde önemini ortaya koyan çalışmalardan bir tanesidir.

Zeteroğlu (2014) ise , 6 yaşındaki çocukların anne-baba tutumları ile çoklu zeka alanları ve grup içi etkinlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışma sonucunda, anne-baba tutumlarının sosyo-ekonomik düzeye göre farklılaştığı ve anne tutumlarının genel olarak çocukların çoklu zekâ alanlarını ve grup içi etkinlik düzeylerini etkilemediğini tespit etmiştir. Ancak annelerin sosyoekonomik düzeyleri kız ve erkek çocuklarına olan tutumlarının etkilediğini ortaya koymuştur. Bu inceleme, sosyo-ekonomik seviyenin çocuğun gelişimini nasıl etkilediğini açıklayan bir çalışmadır.

Bolattekin (2014), anne-babaların bağlanma stilleri, anne-baba tutumları ve çocuklardaki davranış problemleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasının neticesine göre anne-babaların bağlanma biçimleri ile çocukların davranış sorunları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, güvenli bağlanan anne-babaların çocuklarında davranış sorunlarına, duygusal sorunlara, dikkat eksikliği ve hiperaktiviteye, akran sorunlarına ve total güçlüklerle rastlamamıştır. Korkulu bağlanan anne-babaların çocuklarında akran sorunlarına rastlanmıştır. Saplantılı bağlanan anne-babaların çocuklarında ise davranış sorunları, duygusal sorunlar, akran sorunları, sosyal davranış sorunları ve total güçlükler olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışma, kaygılı ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumunun bağlanma sorunlarına dolayısıyla çocuklarda davranışsal sorunlara sebep olduğunu ortaya koyan bir incelemedir.

Güçlü (2015) benzer bir çalışma yaparak, okul önceki dönemdeki çocukların davranışlarıyla anne-baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiş ve bu çalışma sonucunda; baskıcı, ilgisiz, koruyucu anne-baba tutumlarının çocuk davranışlarına belirgin bir etkisinin olmadığını tespit etmiştir, ancak demokratik aile tutumunun çocuk davranış ile ters yönde bir ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur.

Solmaz (2017), korkusu olan ve olmayan 3-6 yaş arası çocukların, anne-baba tutumlarının ve anne-baba kaygısının çocukların korkularıyla olan ilişkisini incelediği çalışmasının sonucuna göre, demokratik ve otoriter tutumların, sosyoekonomik düzey ve eğitim düzeyi ile anne-babanın çocukluk korkularının, çocuklardaki korkuyu yordadığı sonucunu elde etmiştir. Bu araştırma da, ebeveyn kaygısının çocuğa bulaşıcı bir biçimde geçtiğini gösteren çalışmalardandır.

3.YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma, nicel araştırma modellerinden ilişkisel tarama deseninde tasarlanmıştır. Karasar (2007) ilişkisel tarama modelini, iki veya daha çok sayısındaki değişken arasında birlikte değişim varlığı ve/veya derecesini ortaya koymayı amaçlayan araştırma biçimi olarak tanımlamaktadır. Araştırmada “psikolojik iyi oluş” bağımsız değişken, “ebeveyn tutumu” bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Bunlara ek olarak demografik özelliklerle ilgili bilgi edinme amacıyla “demografik bilgiler” bağımsız değişken “psikolojik iyi oluş” bağımlı değişken ve “demografik bilgiler” bağımsız değişken “ebeveyn tutumu” bağımlı değişken olarak ele alınmıştır.

3.2. Araştırma Problemi ve Alt Problemler

Psikolojik iyi olmanın altı temel boyutundan birisi olan olumlu ilişkiler kurma ve bu ilişkileri sürdürme incelendiğinde; kendisine ve diğerlerine yönelik saygı duyabilmek, samimi ve güvene dayalı ilişkiler kurabilmek, onlara empatik olabilmek, şefkatli davranabilmek, sevebilme becerisine sahip olmak ve bireylere sorumluluk bilincinde yaklaşabilmesi göze çarpmaktadır (Ryff, 1989). Bu boyut ele alınarak ebeveynlerin iyi oluşlarına yönelik çalışmalar yapılmasının çocuklarına karşı demokratik ebeveyn tutum sergileyebileceği öngörülmektedir.

Bu bakış açısından yola çıkarak problemler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

1. Psikolojik iyi oluşun ebeveyn tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?
2. Ebeveynin eğitim seviyesi ile ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3. Psikolojik iyi oluş ile cinsiyet ve eğitim seviyesi bakımından anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Ebeveyn tutumu ile yaş arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Psikolojik iyi oluş ile yaş arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Psikolojik iyi oluş ile gelir seviyesi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
7. Psikolojik iyi oluş ile çocuk sayısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
8. Ebeveyn tutumu ile çocuk sayısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
9. Ebeveyn tutumu ile çalışma durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
10. Psikolojik iyi oluş ile çalışma durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3.3. Araştırmanın Amacı ve Denenceler

Evli bireylerin psikolojik iyi oluşun ebeveyn tutumlarına etkisinin incelenmesi, psikolojik iyi oluşun demografik değişkenlerle ilişkisi ve ebeveyn tutumlarının demografik değişkenlerle ilişkisini incelemek amaçlanmaktadır.

Bu doğrultuda şu hipotezler ortaya konulmuştur;

1. Psikolojik iyi oluş arttıkça demografik ebeveyn tutumu artar.
2. Psikolojik iyi oluş azaldıkça aşırı koruyucu ebeveyn tutumu artar.
3. Psikolojik iyi oluş azaldıkça otoriter ebeveyn tutumu artar.
4. Psikolojik iyi oluş azaldıkça izin verici ebeveyn tutumu artar.
5. Ebeveyn tutumu eğitim seviyesine göre farklılık gösterir.
6. Ebeveyn tutumu yaşa göre farklılık gösterir.
7. Ebeveyn tutumu çalışma durumuna göre fark gösterir.
8. Psikolojik iyi oluş cinsiyet ve eğitime göre farklılık gösterir.
9. Psikolojik iyi oluş yaşa göre farklılık gösterir.
10. Psikolojik iyi oluş gelir seviyesine göre farklılık gösterir.

11. Psikolojik iyi oluş çocuk sayısına göre fark gösterir.

12. Psikolojik iyi oluş çalışma durumuna göre fark gösterir.

3.4. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini evli ve 2-6 yaş aralığında çocuk sahibi bireyler oluşturmaktadır. Anketler, İstanbul'un çeşitli sosyo- ekonomik seviyedeki ilçelerindeki bireyelerine uygulanmıştır. Bu bireyler uygun örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Uygun örnekleme (convenience sampling), araştırmacıların örnekleme ulaşılması kolay, araştırma için uygun kişilerden seçmesi yöntemidir (Gravetter ve Forzano, 2012).

Tablo 1. Demografik Değişkenlerin Dağılımı

Demografik değişkenlerin dağılımı		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	288	86,0
	Erkek	47	14,0
Yaş	18-24	11	3,3
	25-34	195	58,2
	35-44	115	34,3
	45 ve üzeri	14	4,2
Eğitim	Okuryazar değil	2	,6
	Okuryazar	3	,9
	İlkokul	92	27,5
	Ortaokul	66	19,7
	Lise	90	26,9
	Üniversite	69	20,6
	Yüksek lisans/Doktora	13	3,9
Gelir	0-999 tl	15	4,5
	1000-1999 tl	134	40,0
	2000-2999 tl	89	26,6
	3000-3999 tl	37	11,0
	4000-4999 tl	24	7,2
	5000 tl ve üzeri	36	10,7
Çocuk Sayısı	1	96	28,7
	2	164	49,0
	3	59	17,6
	4	12	3,6
	5 ve üzeri	4	1,2
Çalışma durumu	Çalışıyor	96	28,7
	Çalışmıyor	239	71,3

Araştırma 288'i (%86) kadın, 47'si (%14) erkek olmak üzere 335 kişiye uygulanmıştır. Yaş açısından baktığımızda 11'i (%3,3) 18-24 yaş arasında, 195'i (%58,2) 25-34 yaş arasında, 115'i (%34,3) 35-44 yaş aralığında ve 14'ü (%4,2) 45 yaş ve üzerindedir. Eğitim seviyesine göre 2'si (0,6) okuryazar değil, 3'ü (%0,9) okuryazar, 92'si(%27,5) ilkokul mezunu, 66'sı (%19,7) ortaokul mezunu, 90'ı(%26,7) lise mezunu, 69'u(%20,6) üniversite mezunu ve 13'ü(%3,9) yüksek lisans veya doktora mezunudur. Gelir seviyelerine göre dağılımı; 15'i(%4,5) 0-999 tl arasında, 134(%40)'ü 1000-1999 tl arasında, 89'u(%26,6) 2000-2999 tl arasında, 37'si (%11) 3000-3999tl arasında, 24'ü(%7,2) 4000-4999 tl arasında ve 36'sı(%10,7) 5000 tl ve üzeri gelire sahiptir. Çocuk sayısına göre incelendiğinde; 96'sı (28,7) 1 çocuk, 164'ü(%49) 2 çocuk, 59'u(%17,6) 3 çocuk, 12'si (%3,6) 4 çocuk 4'ü (%1,2) 5 ve üzeri çocuğa sahiptir. Çalışma durumuna göre bakıldığında 96'sı (%28,7) çalışıyor, 239'u(%71,3) çalışmıyor şeklindedir.

3.5. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, demografik bilgileri içeren kişisel bilgi bölümü ile Özmete (2016)'nin "Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği" ve Demir ve Şendil (2008)'in "Ebeveyn Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeklerin detaylarına aşağıda yer verilmiştir.

3.5.1. Demografik bilgiler

Kişilerin cinsiyeti, yaş grubu, ekonomik geliri, eğitim durumu, kaç çocuk sahibi olduğu ve çalışma durumu bilgilerini kapsamaktadır.

3.5.2. Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Araştırmada, Özmete (2016)'nin geliştirdiği “Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği” kullanılmıştır. Evli bireyin psikolojik iyi oluşlarını ölçmek amacıyla oluşturulan ölçek, 36 maddeden oluşmaktadır. “Genel duygular”, “ekonomik, aile ve bireysel koşullardan duyulan memnuniyet” ve “ev dışındaki aktiviteleri sürdürebilme” olmak üzere üç boyutu incelemektedir.

Güvenirlilik "genel duygular" için .86, "ekonomik, aile ve bireysel koşullardan duyulan memnuniyet " için .88 ve "ev dışındaki aktiviteleri sürdürebilme" için .86 olarak bulunmuştur. Çalışma sonucunda “Evli Kadın ve Erkekler için Psikolojik İyi Oluş” ölçeğinin Türk toplu için geçerli ve güvenilir olduğu görülmüştür.

Hazırlanan ölçek 5'li likert tarzındadır. "Kesinlikle katılıyorum", "katılıyorum", "kararsızım", "katılmıyorum" ve "kesinlikle katılmıyorum" şeklindedir.

3.5.3. Ebeveyn Tutum Ölçeği

Demir ve Şendil (2008) tarafından geliştirilen “Ebeveyn Tutum Ölçeği” (ETÖ), ebeveynlerin 2-6 yaş arasındaki çocuklarına karşı tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. 2-6 yaş arasında çocuğu olan ebeveynlere uygulanabilen ölçek, "demokratik", "otoriter", "aşırı koruyucu" ve "izin verici" olmak üzere 4 alt boyuttan ve 46 maddeden oluşmaktadır. Geçerlilik güvenirlik çalışmaları için veriler toplanırken 420 ebeveynle çalışılmıştır. Düşük, orta ve yüksek sosyo-ekonomik aileler ele alınmıştır.

Yapılan güvenirlik analizi neticesinde Cronbach alfa değerleri "demokratik" boyut için .83, "otoriter" boyut için .76, "aşırı koruyucu" boyut için .75 ve "izin verici" boyut için .74 olarak sonuçlandırılmıştır.

Kullanılan ölçek liker tarzındadır. Oluşturulan maddeler davranış biçimleri

şeklindedir ve her bir davranış biçiminin karşısında cevaplayıcıların seçecekleri, sıklık oranlarına göre farklılaşan 5 seçenek bulunmaktadır. Bunlar; “Her zaman böyledir”, “Çoğunlukla böyledir”, “Bazen böyledir”, “Nadiren böyledir” ve “Hiçbir zaman böyle değildir” şeklinde oluşturulmuştur. Böylece yanıtlayan anne-babaların, bahsedilen davranışı ne sıklıkta yaptıklarını ifade etmeleri sağlanmıştır.

3.5. Verilerin Toplanması

Anketlerin bir kısmı Google Anket programına aktarılmış ve kişilere sosyal medya aracılığıyla ulaştırılmıştır. Bir kısmı ise çıktı olarak alınmış kişilere elden ulaştırılmıştır. Bu süreçte bilgilerin gizli kalacağı bireysel bir değerlendirme değil toplu bir değerlendirme yapılacağı; kişilerin samimi, kendi düşünce, duygu ve davranışlarını gerçekçi olarak yansıtabilmeleri için tekrar vurgulanmıştır. Verilerin analizinde psikolojik iyi oluşun ebeveyn tutumu üzerindeki etkiyi ölçmek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Psikolojik iyi oluş ve ebeveyn tutumunun demografik değişkenlerle olan ilişkisini görmek için ise t-testi ve anova testlerinden yararlanılmıştır.

Medeni durum sorusu, ölçeğin evli bireylerde psikolojik iyi oluşu ölçmesi sebebiyle, evli olmayan bireyin testin güvenilirliğini bozmaması açısından sorulmuştur. Evli olmayan bireylerin anketleri analiz dışı tutulmuştur.

Araştırmada tüm çözümlenmeler SPSS 20.0 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiş ve çözümlenmelerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak Kabul edilmiştir. Araştırma bulgularını elde etmek için *regresyon, t-testi ve anova testi* kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde çalışmayla ilgili olarak elde edilen bulgulara ve analizlere yer verilecektir. Öncelikle psikolojik iyi oluşun ebeveyn tutumuna etkisi ölçmek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır ardından psikolojik iyi oluş ve ebeveyn tutum değişkenlerinin ayrı ayrı demografik değişkenlerle ilgili analizleri yapılmıştır.

4.1. Güvenirlilik Analizi

İlk olarak, çalışmada güvenilirlik analizi test edilmiştir.

Tablo 2. Güvenirlilik Analizi

Cronbach's Alfa	N of Items
,863	96

Çıkan sonuç Tablo 2’de gösterilmiştir. Tablo 2’e göre Cronbach’s Alfa değeri 0,86 çıkmıştır. Elde edilen sonuç 1’e yakın olmasından dolayı güvenilir bir analiz olarak değerlendirilebilmektedir.

4.1.1. Ebeveyn Tutum Ölçeğinin (ETÖ) Geçerlik ve Güvenirlilik Analizleri

ETÖ’nün geçerliliğini sınamak ve faktör yapısını belirlemek üzere faktör analizi kullanılmıştır. Örneklemin yeterliliğini değerlendirmek üzere hesaplanan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısının (.77) oldukça yüksek ve faktör analizinin geçerliliğini sınanan Bartlett testi sonucunun ise anlamlı (3302,374, $p = .000$) olması dolayısıyla faktör analizinin yapılabileceği görülmüştür.

Çalışmaya ait faktör analizi literatürde olduğu gibi faktör sayısı 4 ile kısıtlanarak yapılmıştır. Faktör analizi Varimax rotasyon yöntemi kullanılarak tekrarlanmıştır. Ortaya çıkan 4 faktörlü yeni yapının toplam varyansın %32,53'ünü açıkladığı görülmüştür.

Tablo 3. Ölçek Maddelerinin 4 Boyuttan Aldıkları Dönüştürülmüş Faktör Yükleri

1-Demokratik 2-Otoriter 3-Koruyucu 4-İzin Verici				
	1	2	3	4
Ben bir başkasıyla konuşurken çocuğumun araya girmesine izin veririm				,611
Çocuğumun kendine özgü bir bakış açısı olduğunu kabul ederim	,342		-,352	
Çocuğumla aynı fikirde olmadığımız zaman, benim fikrimi kabul etmesi için onu zorlarım			,465	
Çocuğumu, hayatın ufak tefek güçlüklerinden korurum		,702		
Çocuğuma bağımsız olmayı öğrenmesi konusunda yardımcı olurum	,389			
Çocuğuma kurallara neden uyması gerektiğini açıklarım	,403			
Çocuğuma yaptığı şeyin önemli olduğunu hissettiririm	,486			
Çocuğumu,kendisi için yorucu olabilecek işlerden korurum		,734		
Çocuğum söz dinlemediğinde ona vururum			,506	
Çocuğumun iyi ve kötü davranışı karşısında neler hissettiğimi ona açıklarım	,592			
Çocuğumu yola getirmek için onu azarlarım			,667	
Çocuğuma karşı koruyucu davranırım		,676		
Çocuğum iyi davrandığında onu överim				
Çocuğumun kişisel görüşlerine saygı gösteririm	,602			
Çocuğumu bir şeyleri kendi başına yapması konusunda cesaretlendiririm	,620			
Arkadaşları çocuğuma sataştığı zaman onu		,453		

korurum				
Çocuğumun başkaları konuşurken araya girmesine izin veririm				,594
Çocuğumun cinsel konularda sorduğu soruları anlayacağı bir dilde doğru olarak cevaplarım	,427			
Çocuğum yanlış bir şekilde davrandığında ona bağırırım			,541	
Ebeveynlik konusunda bir yanlış yaptığımda çocuğumdan özür dilerim	,508			
Çocuğumu, kendisi için zor olabilecek işlerden korurum		,788		
Çocuğumun hastalanmasından endişe ederim		,566		
Çocuğumun duygularını serbestçe ifade etmesine izin veririm	,544			
Çocuğumun istediği saatte uyumasına izin veririm				,429
Çocuğum yanlış davrandığında, bunun neden yanlış olduğunu ona açıklarım	,653			
Çocuğuma kızdığımında çocuğumu cezalandırırım			,574	
Fiziksel cezayı, çocuğumu disipline sokmanın bir yolu olarak kullanırım			,459	
Çocuğumun hayal kırıklığına uğramaması için elimden geleni yaparım		,506		
Çocuğumun büyüdükçe yeni şeyler denemeyi göze alması gerektiğine inanırım	,610			
Çocuğumun her şeyi yapmasına izin veririm				,409
Çocuğumun yanlış davranışlarını görmeden gelirim	-,302			,448
Çocuğumu başka çocuklarla kıyaslarım			,362	
Çocuğumun şımarıklıklarına göz yumarım				,624
Çocuğumu şımartırım				,478
Çocuğuma karşı çabuk öfkelenirim			,637	
Çocuğum bana bir şey anlatırken sözünü kesmeden dinlerim	,462			
Çocuğuma bir şey alırken onun da fikrini alırım	,436			
Çocuğumla her konuyu konuşabilirim	,485			

Çocuğuma karşı sabırsızım			,598	
En ufak bir hatasında, çocuğumu cezalandırırım			,546	
Çocuğum için hemen hemen bütün eğlencelerimden fedakarlık ederim		,376		
Çocuğumun kendi başına becerebileceği şeyleri denemesi için ona fırsat tanırım	,616			
Çocuğuma bana sormaksızın şahsi eşyalarımın herhangi birini alıp kullanmasına izin veririm				,376
Evimizde hangi televizyon programının izleneceği, çocuğumun isteğine göre belirlenir				,343
Çocuğumu yapabileceğinden fazlasını yapması için zorlarım			,319	
Çocuğumu, onun cesaretini kırabilecek zor işlerden uzak tutarım		,493		

ETÖ boyutları güvenilirlik analizi, içsel tutarlılık güvenilirlik analizi yöntemiyle yapılmıştır. Her bir ETÖ boyutu için Cronbach Alpha katsayısı ayrı ayrı hesaplanmıştır. Analizler araştırmaya katılan 335 ebeveyn cevapları üzerinden gerçekleştirilmiştir. Tablo 3’de ETÖ boyutlarının her birinin alfa değerleri sunulmuştur.

ETÖ’nün geçerlik ve güvenilirlik çalışması sonucu Cronbach Alpha değerlerinin demokratik boyut için .85, otoriter boyut için .78, aşırı koruyucu boyut için .73 ve izin verici boyut için ise .79 olarak bulunmuştur.

Tablo 4. ETÖ Boyutları İçsel Tutarlılık Cronbach Alfa Katsayıları

ETÖ Boyutlar	.Cronbach Alfa
Demokratik	0.85
Otoriter	0.78
Aşırı Koruyucu	0.73
İzin Verici	0.79

Yapı geçerliliğine yönelik olarak ETÖ boyutları arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon analizi ile incelenmiştir. Elde edilen veriler Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 5. ETÖ Boyutları Spearman Korelasyon Katsayıları

ETÖ Boyutları	Demokratik	Otoriter	Aşırı Koruyucu	İzin Verici
Demokratik	-	-0.304*	0,205*	-0.097**
Otoriter		-	0,102**	0.270*
Aşırı Koruyucu			-	0.079**
İzin Verici				-
*p<0.01, ** p< 0.05				

Tablo 5’de görüldüğü gibi demokratik ve otoriter boyutları arasında ($r = -0.304$, $p < 0.01$), otoriter ve aşırı koruyucu boyutları arasında ($r = 0.102$, $p < 0.05$), otoriter ve izin verici boyutları arasında ($r = 0.270$, $p < 0.01$), aşırı koruyucu ve izin verici boyutları arasında ($r = 0.079$, $p < 0.05$) istatistiki açıdan anlamlı pozitif ilişki tespit edilmiştir.

4.2. Psikolojik İyi Oluşun Ebeveyn Tutumuna Etkisi

Tablo 6. Psikolojik İyi Oluş ve Ebeveyn Tutumları Üzerindeki Etkinin İncelenmesi

	Eşleştirilmiş Farklar					t	Serbestlik derecesi	İki yönlü anlamlılık düzeyi
	Ortalama	Standart Sapma	Ortalamanın standart sapması	95% Güven Aralığı				
				En düşük	En yüksek			
pio_ demokratik	,41703	,63346	,03461	- ,48511	-,34895	- 12,049	334	,000
pio- otoriter	1,91925	,87081	,04758	1,82566	2,01284	40,339	334	,000
pio - aşırı koruyucu	,16977	,90376	,04938	,07263	,26690	3,438	334	,001
pio - izinverici	1,56609	,81394	,04447	1,47862	1,65357	35,216	334	,000

Psikolojik iyi oluş ölçeği ile demokratik ebeveyn tutumu, otoriter ebeveyn tutumu, aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ve izin verici ebeveyn arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$).

Araştırma modelinde bağımlı değişken olarak kabul edilen ebeveyn tutumlarının bağımsız değişken olan psikolojik iyi oluş tarafından nasıl açıklandığı basit doğrusal regresyon analiziyle ölçülmüş ve psikolojik iyi oluş ile demokratik, otoriter ve izin verici ebeveyn tutumları arasında anlamlı istatistiksel bir ilişki tespit edilirken,

koruyucu ebeveyn tutumu ile anlamlı bir sonuç elde edilememiştir. Sonuçlar Tablo 7, 8 ve 9’da incelenmiştir.

Tablo 7. Demokratik Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik İyi Oluş için Regresyon Analizi

Bağımlı değişken: demokratik ebeveyn tutumu		Beta	t	Anlamlılık düzeyi
Bağımsız Değişkenler	Sabit	3,563	21,954	,000
	psikolojik iyi oluş	,189	4,572	,000
F	20,901 (sig. ,000)			
R	,243			
R²	,059			

Tablo 7’de görülen t ve f değerleri yüksek değerlerdir. Araştırma modeli 0,05 değerinde istatistiki olarak anlamlı görülmektedir. F değeri 20,901 olarak tespit edilmiş olup modelin genel anlamlılığını göstermektedir. Tabloda yer alan t değerleri ise katsayıların istatistiksel olarak anlamlılığını ifade etmektedir.

Bağımsız değişken olan psikolojik iyi oluştaki bir birimlik artışın, demokratik ebeveyn tutumunu 0,189 oranında arttıracakları görülmektedir. Psikolojik iyi oluş demokratik ebeveyn tutumunu %5($R^2 = ,059$) düzeyinde açıkladığı tespit edilmiştir.

Tablo 8. Otoriter Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik İyi Oluş için Regresyon Analizi

Bağımlı değişken: otoriter ebeveyn tutumu		Beta	t	Anlamlılık düzeyi
Bağımsız Değişkenler	Sabit	3,062	17,377	,000
	psikolojik iyi oluş	-,284	-6,315	,000
F	39,883 (sig. ,000)			
R	,327			
R²	,107			

Tablo 8’de görülen t ve f değerleri yüksek değerlerdir. Araştırma modeli 0,05 değerinde istatistiki olarak anlamlı görülmektedir. F değeri 39,883 olarak tespit edilmiş olup modelin genel anlamlılığını göstermektedir. Tabloda yeralan t değerleri ise katsayıların istatistiksel olarak anlamlılığını ifade etmektedir.

Bağımsız değişken olan psikolojik iyi oluştaki bir birimlik artışın, otoriter ebeveyn tutumunu 0,284 oranında azaltacağı görülmektedir. Psikolojik iyi oluşun otoriter ebeveyn tutumunu %10 ($R^2 = ,107$) düzeyinde açıkladığı tespit edilmiştir.

Tablo 9. İzin Verici Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik İyi Oluş için Regresyon Analizi

Bağımlı değişken: izin verici ebeveyn tutumu		Beta	t	Anlamlılık düzeyi
Bağımsız Değişkenler	Sabit	2,664	13,543	,000
	psikolojik iyi oluş	,090	-1,801	,073
F	3,243 (sig. ,073)			
R	,098			
R²	,010			

Tablo 9’da görülen t ve f değerleri yüksek değerlerdir. Araştırma modeli 0,10 değerinde istatistiki olarak anlamlı görülmektedir. F değeri 3,243 olarak tespit edilmiş olup modelin genel anlamlılığını göstermektedir. Tabloda yeralan t değerleri ise katsayıların istatistiksel olarak anlamlılığını ifade etmektedir.

Bağımsız değişken olan psikolojik iyi oluştaki bir birimlik artışın, izin verici ebeveyn tutumunu 0,09 oranında artıracacağı görülmektedir. Psikolojik iyi oluşun izin verici ebeveyn tutumunu %1 ($R^2 = ,010$) düzeyinde açıkladığı tespit edilmiştir.

4.3. Ebeveyn Tutumu ve Demografik Özelliklerin İlişkisi

4.3.1. Cinsiyet ve Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 10. Cinsiyete Göre Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Betimsel İstatistik ve t Testi Sonuçları

	cinsiyet	N	Orta lama	Standart Sapma	Ortalamanın Standart Sapması	P
demokrati k	kadın	288	4,303 3	,44338	,02613	,523
	erkek	47	4,258 5	,45829	,06685	,535
otoriter	kadın	288	1,949 4	,49185	,02898	,301
	erkek	47	2,030 2	,52054	,07593	,324
aşırı koruyucu	kadın	288	3,711 3	,68267	,04023	,943
	erkek	47	3,703 6	,67259	,09811	,943
izinverici	kadın	288	2,325 3	,51695	,03046	,325
	erkek	47	2,243 8	,57892	,08444	,368

Tablo 10’da görüldüğü gibi kadınların demokratik boyut ortalaması 4,30 ve standart sapması 0,44 iken erkeklerin demokratik boyut ortalaması 4,25 ve standart sapması 0,45’dir. Kadın ve erkek arasında demokratik boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$).

Kadınların otoriter boyut ortalaması 1,94 ve standart sapması 0,49 iken erkeklerin otoriter boyut ortalaması 2,03 ve standart sapması 0,52’dir. Kadın ve erkek

arasında otoriter boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p<0.05$). Buna göre kadınlar erkeklerden anlamlı bir düzeyde daha otoriterdir.

Kadınların koruyucu boyut ortalaması 3,71 ve standart sapması 0,68 iken erkeklerin koruyucu boyut ortalaması 3,70 ve standart sapması 0,67'dir. Kadın ve erkek arasında koruyucu boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$).

Kadınların izin verici boyut ortalaması 2,32 ve standart sapması 0,51 iken erkeklerin izin verici boyut ortalaması 2,24 ve standart sapması 0,57'dir. Kadın ve erkek arasında izin verici boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Buna göre kadınlar erkeklerden anlamlı bir düzeyde daha izin vericidirler.

4.3.2. Eğitim Durumu ve Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları

Tablo 11. Eğitim Durumuna Göre Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	Genel Anlamlılık Yüzdesi	Anlamlılık düzeyi
demokratik	Gruplararası	2,350	6	,392	2,013	,063
	Gruplarıçi	63,811	328	,195		
	Toplam	66,162	334			
otoriter	Gruplararası	3,919	6	,653	2,738	,013
	Gruplarıçi	78,240	328	,239		
	Toplam	82,159	334			
aşırı koruyucu	Gruplararası	16,307	6	2,718	6,448	,000
	Gruplarıçi	138,260	328	,422		
	Toplam	154,567	334			
izinverici	Gruplararası	2,453	6	,409	1,491	,180
	Gruplarıçi	89,929	328	,274		
	Toplam	92,382	334			

Bu ikili arasındaki ilişkiyi eğitim düzeyi seçeneğinde ikiden fazla seçenek bulunmasından dolayı tek yönlü varyans analiz testi olan anova testi ile incelenmiştir.

Tablo 11’de görüldüğü üzere otoriter tutumu ve aşırı koruyucu tutum ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardı ($p < 0,05$). Buna göre ebeveynlerde eğitim seviyesi arttıkça anlamlı bir düzeyde daha otoriter ve daha koruyucu olmaktadır.

Demokratik ebeveyn tutumu ve izin verici tutum ile eğitim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

4.3.3. Yaş Dağılımı ile Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 12. Yaş Dağılımına Göre Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	Genel Anlamlılık Yüzdesi	Anlamlılık düzeyi
demokratik	Gruplararası	,197	3	,066	,330	,804
	Gruplarıçi	65,964	331	,199		
	Toplam	66,162	334			
otoriter	Gruplararası	1,919	3	,640	2,639	,050
	Gruplarıçi	80,240	331	,242		
	Toplam	82,159	334			
aşırı koruyucu	Gruplararası	4,696	3	1,565	3,457	,017
	Gruplarıçi	149,870	331	,453		
	Toplam	154,567	334			
izinverici	Gruplararası	1,825	3	,608	2,224	,085
	Gruplarıçi	90,557	331	,274		
	Toplam	92,382	334			

Bu ikili arasındaki ilişkiyi yaş dağılımı seçeneğinde ikiden fazla seçenek bulunmasından dolayı tek yönlü varyans analiz testi olan Anova testi ile incelenmiştir.

Tablo 12’de görüldüğü üzere otoriter ebeveyn ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumları ile yaş dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$). Buna göre yaş arttıkça otoriter ebeveyn ve aşırı koruyucu boyut puanları arasında anlamlı bir düzeyde artış gözlenmektedir.

4.3.4. Çocuk Sayısı ile Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 13. Çocuk Sayısına Göre Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik düzeyi	Kareler Ortalaması	Genel Anlamlılık Yüzdesi	Anlamlılık düzeyi
demokratik	Gruplararası	1,384	4	,346	1,762	,136
	Grupiçi	64,778	330	,196		
	Toplam	66,162	334			
otoriter	Gruplararası	1,290	4	,322	1,316	,264
	Grupiçi	80,870	330	,245		
	Toplam	82,159	334			
koruyucu	Gruplararası	5,333	4	1,333	2,948	,020
	Grupiçi	149,234	330	,452		
	Toplam	154,567	334			
izinverici	Gruplararası	,657	4	,164	,591	,670
	Grupiçi	91,725	330	,278		
	Toplam	92,382	334			

Bu ikili arasındaki ilişkiyi çocuk sayısı seçeneğinde ikiden fazla seçenek bulunmasından dolayı tek yönlü varyans analiz testi olan Anova testi ile incelenmiştir.

Tablo 13’de görüldüğü üzere aşırı koruyucu ebeveyn ile çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0,05$). Buna göre çocuk sayısı arttıkça Ebeveyn Koruyucu boyut puanları arasında anlamlı bir düzeyde artış gözlenmektedir.

Demokratik ebeveyn tutumu, izin verici ebeveyn tutumu ve otoriter ebeveyn tutumu ile çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$). Buna göre çocuk sayısının değişmesiyle (artması veya

azalması) demokratik ebeveyn tutumu ve izin verici ebeveyn tutumu boyut puanlarında anlamlı bir değişme (artma veya azalma) olmamaktadır.

4.3.5. Çalışma Durumu ile Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 14. Çalışma Durumuna Göre Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Betimsel İstatistik ve t Testi Sonuçları

	çalışma durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalamanın Standart Sapması	P
demokratik	çalışıyor	96	4,3677	,37495	,03827	,065
	çalışmıyor	239	4,2686	,46802	,03027	,063
otoriter	çalışıyor	96	1,9249	,52627	,05371	,403
	çalışmıyor	239	1,9751	,48366	,03129	,421
aşırı koruyucu	çalışıyor	96	3,5493	,64608	,06594	,006
	çalışmıyor	239	3,7748	,68424	,04426	,005
izinverici	çalışıyor	96	2,3338	,52608	,05369	,661
	çalışmıyor	239	2,3059	,52675	,03407	,661

Tablo 14’de görüldüğü gibi çalışanların demokratik boyut ortalaması 4,36 ve standart sapması 0,37 iken çalışmayanların demokratik boyut ortalaması 4,26 ve standart sapması 0,46’dır. Çalışan ve çalışmayan ebeveyn arasında demokratik boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$).

Çalışan ebeveynlerin otoriter boyut ortalaması 1,92 ve standart sapması 0,52 iken çalışmayan ebeveynlerin otoriter boyut ortalaması 1,97 ve standart sapması 0,48’dır. Çalışan ve çalışmayan ebeveyn arasında otoriter boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p<0.05$). Buna göre çalışan ebeveynler çalışmayan ebeveynlere göre anlamlı bir düzeyde daha otoriterdir.

Çalışan ebeveynlerin koruyucu boyut ortalaması 3,54 ve standart sapması 0,64 iken çalışmayan ebeveynlerin koruyucu boyut ortalaması 3,77 ve standart sapması 0,68'dir. Çalışan ve çalışmayan ebeveyn arasında koruyucu boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p<0.05$). Buna göre çalışan ebeveynler çalışmayan ebeveynlere göre anlamlı bir düzeyde daha koruyucudur.

Çalışan ebeveynlerin izin verici boyut ortalaması 2,33 ve standart sapması 0,52 iken çalışmayan ebeveynlerin izin verici boyut ortalaması 2,30 ve standart sapması 0,52'dir. Çalışan ve çalışmayan ebeveyn arasında izin verici boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$).

4.4. Psikolojik İyi Oluş ve Demografik Özelliklerin İlişkisi

4.4.1. Cinsiyet ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 15. Cinsiyet ile Psikolojik İyi Oluşun Betimsel İstatistik ve t Testi Sonuçları

	cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalamanın Standart Sapması	P
psikolojik iyi oluş	kadın	288	3,8434	,56309	,03318	,004
	erkek	47	4,1041	,57900	,08446	,006

Tablo 15'de görüldüğü üzere kadınların psikolojik iyi oluşu ortalaması 3,84 ve standart sapması 0,56 iken, erkeklerin psikolojik iyi oluş ortalaması 4,10 ve standart sapması 0,57'dir. Kadın ve erkek arasında psikolojik iyi oluş ölçeğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p<0.05$). Buna göre kadınlar erkeklere göre daha iyi bir psikolojik iyi oluşa sahiptirler.

4.4.2. Eğitim Seviyesi ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 16. Eğitim Seviyesi ile Psikolojik İyi Oluşun Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik düzeyi	Kareler Ortalaması	Genel Anlamlılık Yüzdesi	Anlamlılık düzeyi
psikolojik iyi oluş	Gruplararası	2,527	6	,421	1,295	,259
	Grupiçi	106,643	328	,325		
	Toplam	109,169	334			

Tablo 16’da görüldüğü gibi eğitim seviyesi ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$). Buna göre eğitim seviyesi değiştikçe psikolojik iyi oluşta bir değişim gözlenmeyecektir.

4.4.3. Yaş Dağılımı ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 17. Yaş Dağılımı ile Psikolojik İyi Oluşun Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik düzeyi	Kareler Ortalaması	Genel Anlamlılık Yüzdesi	Anlamlılık düzeyi
psikolojik iyi oluş	Gruplararası	,225	3	,075	,228	,877
	Grupiçi	108,944	331	,329		
	Toplam	109,169	334			

Tablo 17’de görüldüğü gibi yaş dağılımı ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$). Buna göre yaş seviyesi değiştikçe psikolojik iyi oluşta bir değişim gözlenmeyecektir.

4.4.4. Gelir Dağılımı ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 18. Gelir Dağılımı ile Psikolojik İyi Oluş'un Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik düzeyi	Kareler Ortalaması	Genel Anlamlılık Yüzdesi	Anlamlılık düzeyi
psikolojik iyi oluş	Gruplararası	6,123	5	1,225	3,910	,002
	Grupiçi	103,046	329	,313		
	Total	109,169	334			

Tablo 18'de görüldüğü gibi gelir dağılımı ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0.05$). Buna göre gelir seviyesi arttıkça psikolojik iyi oluşta da bir artış meydana gelecektir.

4.4.5. Çocuk Sayısı ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 19. Çocuk Sayısı ile Psikolojik İyi Oluş'un Betimsel İstatistik ve Anova Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	Genel Anlamlılık Yüzdesi	Anlamlılık düzeyi
psikolojik iyi oluş	Gruplararası	,984	4	,246	,750	,558
	Grupiçi	108,185	330	,328		
	Toplam	109,169	334			

Tablo 19'da görüldüğü gibi çocuk sayısı ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($p > 0.05$). Buna göre çocuk sayısı değiştikçe psikolojik iyi oluş da bir değişim gözlenmeyecektir.

4.4.6. Çalışma Durumu ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 20. Çalışma Durumu ile Psikolojik İyi Oluş'un Betimsel İstatistik ve t Testi Sonuçları

	çalışma durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalamanın Standart Sapma	Anlamlılık düzeyi
psikolojik iyi oluş	çalışıyor	96	4,0479	,57121	,05830	,001
	çalışmıyor	239	3,8125	,55902	,03616	,001

Tablo 20'de görüldüğü gibi ebeveynin çalışma durumu ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0.05$). Buna göre çalışan ebeveyn çalışmayan ebeveyne göre daha iyi bir psikolojik iyi oluşa sahiptir.

5. BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmanın bu bölümünde analiz edilen değişkenlere ait bulguların değerlendirilmesi, tartışılması ve yorumlanmasına yer verilmiştir.

Araştırmanın temel amacı, psikolojik iyi oluşun ebeveyn tutum üzerindeki etkisini incelemektir. Bu inceleme sonrasında ebeveyn tutumu ve demografik değişkenlerin yorumlanması ardından da psikolojik iyi oluş ve demografik değişkenlerin yorumlanması yapılmıştır.

5.1. Psikolojik İyi Oluşun Ebeveyn Tutumuna Etkisinin İncelenmesi

Araştırma modelinde bağımlı değişken olarak kabul edilen ebeveyn tutumlarının bağımsız değişken olan psikolojik iyi oluş tarafından nasıl açıklandığı basit doğrusal regresyon analiziyle ölçülmüş ve psikolojik iyi oluş ile demokratik, otoriter ve izin verici ebeveyn tutumları arasında anlamlı istatistiksel bir ilişki tespit edilirken, koruyucu ebeveyn tutumu ile anlamlı bir sonuç elde edilememiştir.

Literatüre bakıldığında birebir örtüşen çalışma bulunmamakla birlikte, aşırı koruyucu ebeveyn tutumunun altında endişe yattığı bilinmektedir. Wilson (1967) endişesiz olmanın mutlu bireylerin özelliği olduğunu ortaya koymuştur (Akt. Akın, 2015). Araştırma sonucunun anlamsız çıkmasının sebebi aşırı korumanın kültürel olarak normal kabul edilmesi olabilir.

Bağımsız değişken olan psikolojik iyi oluştaki bir birimlik artışın, demokratik ebeveyn tutumunu 0,189 oranında, izin verici ebeveyn tutumunu 0,09 oranında artıracığı sonucu bulunmuştur. Psikolojik iyi oluş demokratik ebeveyn tutumunu %5 ($R^2 = ,059$) düzeyinde açıkladığı tespit edilmiştir. Psikolojik iyi oluştaki bir birimlik artışın,

otoriter ebeveyn tutumunu 0,284 oranında azaltacağı tespit edilmiştir. Dolayısıyla araştırmamızın temel denencesi doğrulanmış olmaktadır.

Literatüre bakıldığında, sistem yaklaşımı denenceyle tutarlılık göstermektedir. Gladding (2012)'in aile terapisi çalışmasıyla deneyimlediği üzere aile, etkileşim halindeki parçalar, üniteler ve kişilerin bir araya gelmesiyle oluşan dolayısıyla diğerlerinin davranışlarından etkilenen bir yapıdır. Ebeveynin psikolojik iyi oluşu çocuklara karşı daha anlayışlı, esnek yaklaşmasını sağlayacaktır. Psikolojik iyi oluşu düşük ebeveynlerse kendisini iyi hissetmemesiyle daha öfkeli, sabırsız ve katı sınırlı olacağından çocuğa otoriter yaklaşacak ve çocuğun psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkileyeceğini öngörülmektedir.

5.2. Ebeveyn Tutumu ve Demografik Özelliklerin İlişkisinin İncelenmesi

5.2.1. Cinsiyet ve Eğitim Seviyesi Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Araştırma neticesinde ebeveyn tutumları demokratik, otoriter, izin verici ve koruyucu boyutuyla cinsiyete göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Literatüre de bakıldığında Şendil ve Demir (2008)'in araştırmasında otoriter, izin verici ve koruyucu boyutlarını istatistiksel olarak anlamsız bulmuştur. Araştırma bu sonucu destekler biçimdedir. Ancak demokratik boyuta bakıldığında annelerin babalardan daha demokratik olduğu sonucu bulmuşlardır. Bu sonuç araştırmayla çelişmektedir. Bunun nedeninin erkek denek sayısının yetersiz olmasından dolayı kaynaklandığı düşünülmektedir.

Otoriter ebeveyn tutumu ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre ebeveynlerde eğitim seviyesi arttıkça anlamlı bir düzeyde daha otoriter ve daha koruyucu olmaktadır.

Şendil ve Demir (2008)'in çalışması incelendiğinde annelerin eğitim düzeyi arttıkça otoriter ve koruyucu tutumlarının da arttığı gözlemlenmiştir. Araştırmayı destekler niteliktedir. Mızrakçı (1994)'nın yaptığı çalışma incelendiğinde eğitim seviyesi arttıkça otoriter ve koruyucu puanların düştüğünü ortaya koymuştur. Yılmaz (2010)'da benzer bir sonuçla eğitim seviyesi düştükçe aşırı koruyucu tutumun arttığı sonucunu elde etmiştir. Durmuş (2006)'un araştırmasında da eğitim seviyesi düştükçe koruyucu ve otoriter tutumun arttığını tespit etmiştir. Araştırmanın ters görüşü şeklindedir. Bunun sebebi araştırmaların üzerinden seneler geçmesi ve bu süreçte anne-baba tutumlarına sosyo- kültürel ve ekonomik değişimlerin etki etmesi olabilir.

Demokratik ebeveyn tutumu ve izin verici ebeveyn tutumu ile eğitim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$)

Şendil ve Demir (2008)'in araştırmasında babaların eğitim seviyesi arttıkça izin verici tutum azalırken, annenin eğitim seviyesiyle izin verici tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Durmuş (2006)'da 3-6 yaş arasında çocuğu olan ebeveynlerle yaptığı çalışmasında demokratik tutum ile eğitim arasındaki ilişkiyi istatistiksel olarak anlamsız bulmuştur.

Mızrakçı (1994)'nın çalışmasında eğitim seviyesi arttıkça demokratik eğitim puanı artmaktadır şeklinde veri elde etmiştir. Araştırma sonucunu destekler nitelikte değildir. Yılmaz (2010)'a göre eğitim seviyesi düştükçe demokratik tutumun azaldığını ortaya koymuştur. Araştırma sonucunun böyle çıkmasının nedeni eğitim seviyeleri arasında dengeli veri dağılımının olmaması olabilir.

5.2.2. Yaş Dağılımı ile Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Araştırma neticesinde, otoriter ebeveyn tutumu ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ile yaş dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre yaş arttıkça otoriter tutum ve aşırı koruyucu tutum boyut puanları

arasında anlamlı bir düzeyde artış gözlenmektedir. İzin verici tutum ve demokratik tutum açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Mızrakçı (1994)' nın araştırmasına göre yaş ile otoriter ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir fark vardır; fakat yaş arttıkça aşırı koruyucu ebeveyn tutumunun azaldığını gözlemlemiştir. Araştırmayla zıt sonuç elde etmiştir. Durmuş (2006)'un çalışmasına göre ise yaş ile aşırı koruyucu, otoriter ve demokratik tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Demokratik tutum açısından benzer bir sonuç elde edilirken koruyucu ve otoriter tutumlar açısından farklı sonuçlar elde edilmiştir.

5.2.3. Çocuk Sayısı ile Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Araştırma neticesinde koruyucu tutum ile çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık elde edilmiştir ($p < 0,05$). Buna göre çocuk sayısı arttıkça koruyucu ebeveyn boyut puanları arasında anlamlı bir düzeyde artış gözlenmektedir.

Demokratik tutum, izin verici tutum ve otoriter tutum ile çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0,05$). Buna göre çocuk sayısının değişmesiyle (artması veya azalması) demokratik tutum ve izin verici tutum boyut puanlarında anlamlı bir değişim (artma veya azalma) olmamaktadır.

Özyürek ve Şahin (2005)'in çalışması incelendiğinde, 3 ve daha fazla çocuğa sahip annelerin 1 ve 2 çocuğu olanlara göre daha koruyucu ve daha otoriter, babaların ise otoriter olduğunu, çocuğun kardeş sayısı arttıkça anne ve babaların demokratik tutumlarının azaldığı sonucunu bulmuşlardır. Araştırmayı desteklemektedir.

5.2.4. Çalışma Durumu ile Ebeveyn Tutum Ölçek Boyutları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Araştırma neticesinde, çalışanların demokratik boyut ortalaması 4,36 ve standart sapması 0,37 iken çalışmayanların demokratik boyut ortalaması 4,26 ve standart sapması 0,46'dır. Çalışan ve çalışmayan ebeveyn arasında demokratik boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Çalışan ebeveynlerin izin verici boyut ortalaması 2,33 ve standart sapması 0,52 iken çalışmayan ebeveynlerin izin verici boyut ortalaması 2,30 ve standart sapması 0,52'dir. Çalışan ve çalışmayan ebeveyn arasında izin verici boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Çalışan ebeveynlerin otoriter boyut ortalaması 1,92 ve standart sapması 0,52 iken çalışmayan ebeveynlerin otoriter boyut ortalaması 1,97 ve standart sapması 0,48'dir. Çalışan ve çalışmayan ebeveyn arasında otoriter boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre çalışan ebeveynler çalışmayan ebeveynlere göre anlamlı bir düzeyde daha otoriterdir.

Çalışan ebeveynlerin koruyucu boyut ortalaması 3,54 ve standart sapması 0,64 iken çalışmayan ebeveynlerin koruyucu boyut ortalaması 3,77 ve standart sapması 0,68'dir. Çalışan ve çalışmayan ebeveyn arasında koruyucu boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre çalışan ebeveynler çalışmayan ebeveynlere göre anlamlı bir düzeyde daha koruyucudur. Çalışan ebeveynlerin çocuklarından uzak kaldıkları için kaygı düzeylerinde artış olduğu bu sebeple de aşırı koruyucu davrandıkları düşünülmektedir.

Özyürek ve Şahin (2005)'in çalışmasına bakıldığında öğretmen, avukat gibi mesleklerde çalışan annelerin ev hanımı olanlardan daha fazla demokratik tutum sergiledikleri, daha az otoriter oldukları ve aşırı koruyuculuk tutumuna sahip oldukları doktor, öğretmen, avukat gibi mesleklerde çalışan babaların ise daha az koruyucu ve daha az otoriter olduğu görülmüştür. Koruyuculuk boyutu açısından araştırma desteklenirken, demokratik açıdan desteklenmemektedir. Bunun sebebi çalışan grubun mesleğinin bilinmemesi ve cinsiyet meslek ilişkisinin ayrıca irdelenmemesi olabilir.

5.3. Psikolojik İyi Oluş ve Demografik Özelliklerin İlişkisinin İncelenmesi

5.3.1. Cinsiyeti ile Psikolojik İyi Oluşun Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Çalışma neticesinde, kadınların psikolojik iyi oluşu ortalaması 3,84 ve standart sapması 0,56 iken, erkeklerin psikolojik iyi oluş ortalaması 4,10 ve standart sapması 0,57'dir. Kadın ve erkek arasında psikolojik iyi oluş ölçeğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre kadınlar erkeklere göre daha iyi bir psikolojik iyi oluşa sahiptirler.

Literatüre bakıldığında, Gürel (2009) araştırmasında bütünsel ve ayrıntısal düşünme stillerinin lisans öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerine etkisini incelemiş ve cinsiyet ilgili sonuçlarında kızların erkeklerden psikolojik iyi oluş puanlarının yüksek olduğunu tespit etmiştir (Akt. Topuz, 2013). Tuzgöl-Dost (2007)'un üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarını incelediği çalışmasıyla Topuz (2013)'un üniversite öğrencileriyle özceliğini öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş ilişkisini araştırdığı çalışmayla benzer sonuçlar elde edilmiştir. Kızlarda yaşam doyumunu anlamlı düzeyde erkeklere göre fazla çıkmıştır.

TÜİK (2016) verilerine göre evli kadınların %68.3 erkeklerin ise %60.8'i mutlu olduğunu belirtti. TÜİK çalışmasına göre kadınların mutluluk düzeyi erkeklerden daha yüksektir. Araştırma desteklenmektedir.

5.3.2. Eğitim Seviyesi ile Psikolojik İyi Oluşun Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Çalışma neticesinde eğitim seviyesi ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Buna göre eğitim seviyesi değiştikçe psikolojik iyi oluşta bir değişim gözlenmeyecektir.

Daha önceki benzer çalışmalara bakıldığında Özbek (2016)'in evli bireyleri ele aldığı ve onların yaşam doyumunu ve psikolojik iyi oluşlarını incelediği çalışmasıyla paralellik göstermektedir.

5.3.3. Yaş Dağılımı ile Psikolojik İyi Oluşun Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Çalışma neticesinde, yaş dağılımı ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Buna göre yaş seviyesi değiştikçe psikolojik iyi oluşta bir değişim gözlenmeyecektir.

Geçmişte yapılan çalışmalar incelendiğinde, Topuz (2013)'ün üniversite öğrencilerinin özceliğini öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş ilişkisini araştırdığı çalışmasıyla, Timur (2008)'in boşanma sürecinde olan veya olmayan evli bireylerin psikolojik iyi oluşunu etkileyen faktörleri inceleyen çalışması ve Özbek (2016)'in evli bireylerle yaptığı yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşu incelediği çalışmasıyla paralellik göstermektedir. Bu çalışmalar araştırmayı desteklemektedir.

5.3.4. Gelir Seviyesi ile Psikolojik İyi Oluşun Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Çalışma neticesinde, gelir seviyesi ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır sonucu elde edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre gelir seviyesi arttıkça psikolojik iyi oluşta da bir artış meydana gelecektir.

Literatür çalışmaları incelendiğinde, Özden (2014)'in psikolojik iyi oluş ve psikososyal yordayıcıları kariyer kuramıyla ele aldığı çalışmasında da gelir seviyesi ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönlü bir ilişki bulmuştur. Çalışmayı destekler niteliktedir.

5.3.5. Çocuk Sayısı ile Psikolojik İyi Oluşun Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Çalışma neticesinde, çocuk sayısı ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Buna göre çocuk sayısı değiştikçe psikolojik iyi oluşta bir değişim gözlenmeyecektir.

Bu sonuç Özbek (2016)'in yılında evli bireylerde yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşun demografik değişkenlerle incelendiği çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Çocuk sayısı ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Çalışmayı desteklemektedir.

5.3.6. Çalışma Durumu ile Psikolojik İyi Oluşun Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Çalışma neticesinde, çalışma durumu ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Buna göre çalışan ebeveyn çalışmayan ebeveyne göre daha iyi bir psikolojik iyi oluşa sahiptir.

Literatüre baktığımızda, Lucas ve ark. (2004) Almanya'da yaptığı 15 yıl süren 24.000 kişi ile yürütülen çalışmada işsizliğin iyi oluşta ciddi ve önemli düşüslere yol açtığı ortaya koymuştur (Akt. Carr, 2016). Bu da gösteriyor ki çalışma durumu psikolojik iyi oluşu etkilemektedir. Çalışmayı desteklemektedir.

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma “Evli Kadın ve Erkeklerde Psikolojik İyi Oluş” ve “Ebeveyn Tutum” ölçeklerinin kullanıldığı ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır. Araştırmada “Psikolojik iyi oluş” bağımsız değişken, “ebeveyn tutumları” bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. İkinci olarak cinsiyet, eğitim, yaş, çocuk sayısı, gelir ve çalışma durumu bağımsız değişken ebeveyn tutumları bağımlı değişken şeklinde değerlendirilmiştir. Ardından cinsiyet, eğitim, yaş, çocuk sayısı, gelir ve çalışma durumu psikolojik iyi oluş bağımlı değişken olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmaya giriş bölümüyle başlanmış sonrasında genel sistem teorisi, aile sistem yaklaşımı, pozitif psikoloji, öznel iyi oluş, psikolojik oluş ve ebeveyn tutumları kavramları açıklanmıştır.

Araştırmada psikolojik iyi oluşun ebeveyn tutumuna etkisi üzerinden durulmuştur. Psikolojik iyi oluşun ebeveyn tutumunu ne derecede etkilediğini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Araştırma, literatürde benzer bir çalışma yapılmamış olması, benzer çalışmalarında çoğunlukla üniversite öğrencileriyle yapılmış olması açısından önemlidir.

Araştırmada evli bireylere Özmete (2016)’nin geliştirdiği “Evli Kadın ve Erkeklerde Psikolojik İyi Oluş ölçeği ve Şendil ve Demir (2008)’in Türkçe’ye uyarladığı “Ebeveyn Tutum Ölçeği” uygulanmıştır.

Araştırma evrenini, evli ve 2-6 yaş aralığında çocuğu olan bireyler oluşturmaktadır. İstanbul’un çeşitli sosyo-ekonomik ilçelerindeki bireylere uygulanmıştır. Araştırmada 288’i (%86) kadın, 47’si (%14) erkek olmak üzere 335 kişiye ulaşılmıştır.

Anketler sonucunda elde edilen veriler SPSS 20.0 paket programına girilmiş ve güvenilirlik için Cronbach Alfa, ETÖ geçerlilik için faktör analizi yapılmıştır. Psikolojik

iyi oluş ve ebeveyn tutum ilişkisini incelemek için basit doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Ebeveyn tutumunun cinsiyet ve çalışma durumu ile ilişkisini saptamak için t testi; eğitim, yaş, gelir ve çocuk sayısı ile ilişkisini saptamak için anova testi yapılmıştır. Ardından psikolojik iyi oluşun cinsiyet ve çalışma durumu ile ilişkisini saptamak için t testi; eğitim, yaş, gelir ve çocuk sayısı ile ilişkisini saptamak için anova testi uygulanmıştır.

Araştırmanın amacı psikolojik iyi oluşun ebeveyn tutumuna etkisini ölçmektir. Bu amaç doğrultusunda önce psikolojik iyi oluş ve ebeveyn tutum etkisi araştırılmış ve psikolojik iyi oluş azaldıkça, otoriter ebeveyn tutumunun arttığı; psikolojik iyi oluş arttıkça demokratik ve izin verici ebeveyn tutumunun arttığı tespit edilmiştir. Temel denencemiz desteklenmiştir. Ebeveynin iyi oluşu demokratik yaklaşımı anlamlı düzeyde arttırmaktadır. Bu doğrultuda toplumumuzda psikolojik, sosyal, duygusal çocuklar yetişmesi amacıyla anne-babaların iyi oluşlarıyla ilgili çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Psikolojik iyi oluş demokratik ebeveyn tutumunu, 0,05 değerinde istatistiki olarak anlamlı yordamaktadır. Bağımsız değişken olan psikolojik iyi oluştaki bir birimlik artışın, demokratik ebeveyn tutumunu 0,189 oranında arttıracığı görülmüştür. Psikolojik iyi oluş otoriter ebeveyn tutumunu arasında negatif bir ilişki vardır. 0,05 değerinde istatistiki olarak anlamlı yordamaktadır. Bağımsız değişken olan psikolojik iyi oluştaki bir birimlik artışın, otoriter ebeveyn tutumunu 0,284 oranında azaltacağı görülmüştür. Psikolojik iyi oluş izin verici ebeveyn tutumu ilişkisi 0,10 değerinde istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur. Bağımsız değişken olan psikolojik iyi oluştaki bir birimlik artışın, izin verici ebeveyn tutumunu 0,09 oranında arttıracığı sonucu bulunmuştur. Psikolojik iyi oluş ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ilişkisi istatistiksel olarak anlamlı çıkmamıştır. Bu sonuçlara göre temel denence doğrulanmıştır.

Ebeveyn tutumu ve cinsiyet ilişkisine bakıldığında kadınların otoriter boyut ortalaması 1,94 ve standart sapması 0,49 iken erkeklerin otoriter boyut ortalaması 2,03 ve standart sapması 0,52'dir. Kadın ve erkek arasında otoriter boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0.05$). Denence doğrulanmıştır. Buna göre kadınlar erkeklerden anlamlı bir düzeyde daha otoriterdir. Bunun nedeninin günümüzde değişen kültür olduğu düşünülmektedir. Sosyo-ekonomik seviyesi yüksek

bölgelerde, geleneksel babalar yerine artık sınır koyma ihtiyacında olan annelere sıkça rastlanmaktadır.

Kadınların izin verici boyut ortalaması 2,32 ve standart sapması 0,51 iken erkeklerin izin verici boyut ortalaması 2,24 ve standart sapması 0,57'dir. Kadın ve erkek arasında izin verici boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Buna göre kadınlar erkeklerden anlamlı bir düzeyde daha izin vericidir şeklinde sonuç elde edilmiştir. Bu sonuca düşük sosyo-ekonomik seviyelerde daha sık rastlandığı düşünülmektedir.

Ebeveyn tutumu ve eğitim durumu incelendiğinde, otoriter ebeveyn ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$). Buna göre ebeveynlerde eğitim seviyesi arttıkça anlamlı bir düzeyde daha otoriter ve daha koruyucu olmaktadır. Daha fazla bilinçlenen ve her konuda detaylı bilgiye sahip olan ebeveynler bazen çok fazla kaygılanabiliyorlar ve bu ailelerde aşırı koruyucu tutumlara sıklıkla rastlanabiliyor. Çocuklara bakım veren aile büyükleri tarafından fazla "şımartılan" çocuklara sınır koymak amacıyla bazen ebeveynler otoriter davranabilmektedirler.

Ebeveyn tutumu ve yaş dağılımı incelendiğinde, otoriter ebeveyn tutumu ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ile yaş dağılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$). Buna göre yaş arttıkça otoriter ebeveyn tutumu ve aşırı koruyucu ebeveyn boyut puanları arasında anlamlı bir düzeyde artış tespit edilmiştir.

Ebeveyn tutumu ve çocuk sayısı aşırı koruyucu ebeveyn ile çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p<0,05$). Buna göre çocuk sayısı arttıkça aşırı koruyucu ebeveyn boyut puanları arasında anlamlı bir düzeyde artış tespit edilmiştir. Demokratik ebeveyn tutumu, izin verici ebeveyn tutumu ve otoriter ebeveyn ile çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Ebeveyn tutumu ve çocuk sayısı incelendiğinde, çalışanların demokratik boyut ortalaması 4,36 ve standart sapması 0,37 iken çalışmayanların demokratik boyut ortalaması 4,26 ve standart sapması 0,46'dır. Çalışan ve çalışmayan ebeveyn arasında demokratik boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur. ($p>0,05$). Çalışan ebeveynlerin izin verici boyut ortalaması 2,33 ve standart sapması

0,52 iken çalışmayan ebeveynlerin izin verici boyut ortalaması 2,30 ve standart sapması 0,52'dir. Çalışan ve çalışmayan ebeveyn arasında izin verici boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur. ($p>0.05$). Buna göre çalışma durumu ve demokratik ebeveyn tutumu ve izin verici ebeveyn tutumu arasından istatistiksel olarak bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Çalışan ebeveynlerin otoriter boyut ortalaması 1,92 ve standart sapması 0,52 iken çalışmayan ebeveynlerin otoriter boyut ortalaması 1,97 ve standart sapması 0,48'dir. Çalışan ve çalışmayan ebeveyn arasında otoriter boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. ($p<0.05$). Buna göre çalışan ebeveynler çalışmayan ebeveynlere göre anlamlı bir düzeyde daha otoriter olduğu bulunmuştur. Aile büyükleri tarafından büyütülen ve kuralsız büyüyen çocukları kuralların içine sokmak için denilen bir yöntem olduğu düşünülmektedir.

Çalışan ebeveynlerin koruyucu boyut ortalaması 3,54 ve standart sapması 0,64 iken çalışmayan ebeveynlerin koruyucu boyut ortalaması 3,77 ve standart sapması 0,68'dir. Çalışan ve çalışmayan ebeveyn arasında koruyucu boyut puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p<0.05$). Buna göre çalışan ebeveynler çalışmayan ebeveynlere göre anlamlı bir düzeyde daha koruyucu olduğu ortaya koyulmuştur.

Psikolojik iyi oluş ve cinsiyet incelendiğinde, kadınların psikolojik iyi oluşu ortalaması 3,84 ve standart sapması 0,56 iken, erkeklerin psikolojik iyi oluş ortalaması 4,10 ve standart sapması 0,57'dir. Kadın ve erkek arasında psikolojik iyi oluş ölçeğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. ($p<0.05$). Buna göre kadınlar erkeklere göre daha iyi bir psikolojik iyi oluşa sahiptirler. Literatürdeki birçok çalışmayı destekler niteliktedir (Gürel, 2009; Topuz, 2013; Tuzgöl-Dost, 2007).

Psikolojik iyi oluş ve eğitim seviyesi incelendiğinde, eğitim seviyesi ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. ($p>0.05$). Buna göre eğitim seviyesi değiştikçe psikolojik iyi oluşta bir değişim gözlenmeyeceği tespit edilmiştir. Özbek (2016) 'in yaptığı çalışmayla benzerlik göstermektedir. Denence reddedilmiştir.

Psikolojik iyi oluş ve yaş ilişkisine bakıldığında, yaş dağılımı ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$). Buna göre yaş seviyesi değiştikçe psikolojik iyi oluşta bir değişim gözlenmeyeceği tespit edilememiştir. Daha önceki çalışmalarla tutarlılık göstermektedir (Topuz, 2013; Timur, 2008; Özbek, 2016). Psikolojik iyi oluşun yaşa göre farklılık göstereceği öngörülmüştür, denence reddedilmiştir.

Psikolojik iyi oluş ve gelir ilişkisine bakıldığında, gelir dağılımı ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre gelir seviyesi arttıkça psikolojik iyi oluşta da bir artış meydana gelecektir. Özden (2014)'in psikolojik iyi oluş ve psikososyal yordayıcıları kariyer kuramıyla ele aldığı çalışmasında da gelir seviyesi ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Çalışmayı destekler niteliktedir. Psikolojik iyi oluş arttıkça psikolojik iyi oluşun artacağı öngörülmüş ve denence doğrulanmıştır.

Psikolojik iyi oluş ve çocuk sayısı ilişkisindeyse çocuk sayısı ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$). Buna göre çocuk sayısı değiştikçe psikolojik iyi oluşta bir değişim bulunmamıştır. Özden (2014) ile benzer sonuç bulunmuştur. Denence reddedilmiştir.

Psikolojik iyi oluş ile çalışma durumu incelendiğinde, ebeveynin çalışma durumu ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. ($p<0.05$). Buna göre çalışan ebeveyn çalışmayan ebeveyne göre daha iyi bir psikolojik iyi oluşa sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu da gösteriyor ki çalışma durumu psikolojik iyi oluşu etkilemektedir. Denence doğrulanmıştır.

6.1.Öneriler

6.1.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Anne-babaların psikolojik iyi oluşları arttıkça demokratik ebeveyn tutumu sergileme eğilimlerinin daha fazla olacağı tespit edilmiştir. Kendisini daha iyi hisseden anne-babalar, çocuklarına karşı kurallar koyabilen aynı zamanda sevgi de gösteren bireyler olabilmektedir. Onların fikirlerini önemseyen ve seçenek sunarak demokratik yaklaşan anne-babaların çocukları yetişkin olduklarında psikolojik iyi oluşla alakalı

çalışmalarda gördüğümüz gibi daha özerk, kendine güvenen, yaşam doyumunu yüksek bireyler olabilmektedirler. Sistem yaklaşımında açıklandığı üzere aile bir sistem olarak sürekli etkileşim halinde olan canlı bir birimdir. Anne-babanın iyi oluşu çocuğu sosyal, duygusal, bilişsel ve psikolojik olarak iyi yapar. Çocuğun iyi oluşu anne-babaya iyi gelir. Tam tersi durumlarda da otoriter, baskıcı ebeveyn tutumuna maruz kalan çocuklar hırçın, inatçı, içine kapanık, kendisine güvenemeyen olabilmektedirler. Bu durum ebeveynin iyi oluşunu düşürmekte iyi olmayan anne-baba çocuğa daha da kötü gelmektedir. Bu tutumla büyüyen çocukların kendi çocuklarına benzer yaklaşımı sergileme durumunun yüksek olduğu belirtilmiştir.

Birçok benzer araştırmada erkeklerin kadınlara göre daha mutsuz ve psikolojik olarak iyi oluşlarının düşük olduğu ortaya koyulmuştur. Erkeklerin neden mutsuz olduklarıyla ilgili araştırmalar yapıp, erkeklerin iyi oluşları artırılabilir. Bu durumdan eş ve çocuklar da dolaylı olarak sistem içinde yaralanacaklardır.

Çalışan ebeveynlerin psikolojik iyi oluşları anlamlı derecede daha yüksektir. Üretmek, sosyal hayatın içinde olmak, işe yarar hissetmek bireylere iyi gelmektedir. Ebeveynlerin özellikle de kadınların bir şekilde çalışma hayatına girmeleri desteklenmelidir. Son yıllarda artan kadın girişimciler daha çok desteklenmelidir.

Tüm bu tartışmalar ışığında anne-baba okulu gibi kurumlarda yalnızca çocuklara davranışlarla ilgili eğitimler vermenin yanında anne-babanın iyi oluş düzeyini arttıracak eğitim ve programlar planlanmalıdır. Araştırma bulgularında bunu destekler nitelikte bulunmuştur.

6.1.2. Araştırmacılara Öneriler

- Bundan sonra yapılacak çalışmalarda örneklem grubu değiştirilerek farklı sosyolojik yapı ile tekrarlanabilir.
- İstanbul dışında farklı illerde tekrarlanabilir.
- Çalışma farklı sosyolojik grupların karşılaştırılması olarak ele alınabilir.
- Demografik form geniş tutularak çocuğun yaşı, çocuğun cinsiyeti, ebeveynin iş türü gibi değişkenler eklenerek tekrar uygulanabilir.

7. KAYNAKLAR

- Akça-Koca, D. (2013). *Bir aile eğitim programının evli annelerin evlilik doyumu, evlilikte sorun çözme becerisi ve psikolojik iyi oluşuna etkisi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Akın, A, Akın, Ü. (2015). *Psikolojide Güncel Kavramlar Pozitif Psikoloji*. Ankara: Nobel.
- Akün, E. (2013). Yapısal aile sistemleri kuramı bağlamında ergenlik döneminde aile yapısı ve ergenlik dönemi sorunları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 53(1), 85-116.
- Albayrak, G. (2013). *Psiko-eğitim programı ile psikodramanın üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarına etkisinin karşılaştırılması*. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi. Mersin.
- Arıcı, F. (2011). *Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve psikolojik iyi oluş*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Aytemiz, T. (2010). *Ebeveynin kişiliği, çocuğun mizacı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul
- Bolattekin, A. (2014). *Anne-babanın bağlanma stilleri, anne-baba tutumları ve çocuklardaki davranış problemi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Carr, A. (2016). *Pozitif Psikoloji*. İstanbul: Kaknüs.
- Çelebi, E. (2016). *Yaşlı Ve Çocuk Grupları ile Çalışan Psikologlarda Mesleki Tükenmişlik, Psikolojik İyi Oluş Ve Yaşam Kalitesi Düzeylerinin İncelenmesi*. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Çelik, B. ve ark. (2011). *Sistem Dinamikleri*. Ankara: Detay.
- Demir, İ. ve Yavuzer, H. (2016). *Yeni Kuşak Anne-Babalar ve Çocukları*. İstanbul: Remzi.
- Demir, E. K., Şendil, G. (2008). Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: the science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34-43.
- Durmuş, R. (2006). *3-6 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin kişilik özellikleri ile anne-baba tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

- Erten ve ark. (2013). Anne tutumlarının 5-6 yaş çocuklarının sosyal becerilerini ve okula uyumlarını yordayıcı etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 29, 43-152.
- Gladding, S.T. (2012). *Aile Terapisi: Tarihi, Kuram ve Uygulamaları*. Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.
- Gravetter, J. F. ve Forzano, L. B. (2012). *Research methods for the behavioral sciences*. USA: Linda Schreiber-Ganster.
- Grenville- Cleave, B. (2012). *Positive Psychology*. London. Icon Books.
- Güçlü, G. Ü. (2015). *Okul öncesi dönemdeki çocukların davranışlarıyla anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Konya.
- Günel, A. (2007). *Farklı anne- baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yüksek Lisans Tezi. Konya.
- Hamurcu, H. (2011). *Ergenlerin yetkinlik inançları ve psikolojik iyi oluşlarını yordamada psikolojik ihtiyaçlar*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi. Konya.
- Halisdemir, D. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşları, kendini affetme düzeyleri ve geçmişe yönelik anne kabul red alguları arasındaki ilişkiler*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Hefferon, K. & Boniweel, I. (2014). *Pozitif Psikoloji Kuram, Araştırma Ve Uygulamaları*. Ankara: Nobel.
- Kaplan, K. (2016). *Evli bireylerde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların, evlilik doyumuna ve psikolojik iyi oluş durumuna etkisinin incelenmesi*. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Karabeyeseler, M. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşları, kendini affetme düzeyleri ve geçmişe yönelik anne kabul red alguları arasındaki ilişkiler*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel: Ankara.
- Kıncal, R. Y. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Kurt, İ. (2012). *Türk Atasözlerine Psikolojik Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ.
- Mackenzie, R. J. (2014). *Çocuğunuza Sınır Koyma*. İstanbul: Yakamoz.
- Mızrakçı, Ş. (1994). *Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına etki eden faktörler: demografik özellikleri, kendi yetiştiriliş tarzları, çocuk gelişimine ilişkin bilgi düzeyleri ve çocuğun mizacına ilişkin alguları*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

- Navaro, L. (1987). *Beni Duyuyor Musun?*. İstanbul: Ya-pa.
- Özbek, M.(2016). *Evli bireylerde yaşam doyumu ve psikolojik iyi oluşlarının çeşitli değişkenlerle incelenmesi*. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Özden, K. (2014). *Üniversite öğrencilerinde psikolojik iyi oluşun psikososyal yordayıcılarının sosyal bilişsel kariyer kuramı açısından incelenmesi*. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Özmete, E. (2016). Evli kadınlar ve erkekler için psikolojik iyi oluş ölçeği. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*; 78: 361-391.
- Özyürek, A. ve Şahin, F. T. (2005). 5-6 yaş grubu çocuğa sahip ebeveynlerin demografik özelliklerinin çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (3), 395-414.
- Peseschkian, N. (2015). *Pozitif Psikoterapiye Giriş Kuram ve Uygulama*. Ankara: Anı.
- Rıza, S. M. (2016). *Evli bireylerin bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin psikolojik iyi oluşları ve evlilik doyumları ile ilişkisinin incelenmesi*. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of personality and social psychology*, 57(6), 1069- 1081.
- Ryff, C. D. ve Keyes, C. L.M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of personality and social psychology*, 69 (4), 719-727.
- Ryff, C.D, Keyes, C.L.M. ve Shmotkin, D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82, 1007-1022.
- Sarıcaoğlu, H. (2011). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi olma düzeylerinin kişilik özellikleri ve öz-anlayış açısından incelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Konya.
- Satir, V. (2016). *Temel Aile Terapisi*. İstanbul: Beyaz.
- Seligman, M. E. P. (2002). *Positive Psychology, Positive Prevention and Positive Therapy*. Handbook of positive psychology. New York: Oxford.
- Semerci, B. (2015). *Birlikte Büyütelim*. İstanbul: Alfa.
- Solmaz, B. A. (2017). *Korkusu olan ve olmayan 3-6 yaş arası çocukların, anne baba tutumlarının ve anne baba kaygısının çocukların korkularına olan etkisinin incelenmesi*. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Tarhan, N. & Gümüşel, O. & Sayım, A. (2015). *Pozitif Psikoloji Çoklu Zeka Uygulamaları*. İstanbul: Timaş.

- Topuz, C. (2013). *Üniversite öğrencilerinde özgeciliğin öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisinin incelenmesi*. Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Tuzgöl- Dost, M. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (2) 22. 132-143.
- Timur, M. S. (2008). *Boşanma sürecinde olan ve olmayan evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- TÜİK. (2017). *Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2016*. Sayı: 24641. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=2464>. 01.05.2017 tarihinde indirilmiştir.
- Türk Dil Kurumu. (2017). Aile nedir? www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=6973. 18.05.2017 tarihinde indirilmiştir.
- Yalçınkaya, M. (2002). Açık sistem teorisi ve okula uygulanması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (2), 103-116.
- Yavuzer, H. (1987). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi.
- Yavuzer, H. (2013). *Ana-Baba ve Çocuk*. İstanbul: Remzi.
- Yavuzer, H. (2016). *Çocuk Eğitimi El Kitabı*. İstanbul: Remzi.
- Yılmaz, R. (2016). *Yöneticilerin dönüştürücü liderlik düzeylerinin psikolojik iyi oluş ve bazı değişkenlere göre yordanması*. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Yılmaz, R. (2010). *Farklı sosyokültürel seviyedeki 6 yaş grubu çocukların kelime dağarcıklarının, anne baba tutumları açısından incelenmesi*. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Aydın.
- Yoldaş, Y. (2007). *İşlevsel- Yapısal Sistem Kuramı*. Bursa: Alfa.
- Zeteroğlu, E. Ş. (2014). *Altı yaşındaki çocukların anne baba tutumları ile çoklu zekâ alanları ve grup içi etkinlik düzeyleri arasındaki ilişki*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Bursa.
- World Health Organization. (2017). Health. http://www.who.int/governance/eb/who_constitution_en.pdf. 10.05.2017 tarihinde indirilmiştir.

EKLER

Ek1: Demografik Bilgi Formu

İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bölümü'nde yapmakta olduğum yüksek lisans kapsamında 2-6 yaş arasında çocuğu olan anne babalar ile alakalı bir araştırma yapmaktayım. Cevaplarınız bilimsel amaçlı kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız. Samimi cevaplarınız bilime doğru yön verilmesine katkı sağlayacaktır. Zaman ve emek harcadığınız için çok teşekkür ederim.

Fulya EROĞLU

İstanbul Ticaret Üniversitesi

Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bölümü

Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

Yaşınız: 18-24 () 25-34 () 35-44 () 45 ve üzeri ()

Hangisi sizin ailenizi anlatır: Eşimle birlikteyiz () Eşim vefat etti ()

Ayrı yaşıyoruz () Boşandık ()

Eğitim durumunuz:

Okur Yazar Değil ()

Okur Yazar ()

İlkokul ()

Ortaokul ()

Lise ()

Üniversite ()

Yüksek Lisans/ Doktora ()

Ailenizin Ortalama Aylık Geliri:

0-999 tl ()

1000-1999 tl ()

2000- 2999 tl ()

3000-3999 tl ()

4000-4999 tl ()

5000 tl ve üzeri ()

Sahip olduğunuz çocuk sayısı: 1() 2() 3 () 4 () 5 ve üzeri ()

Çalışma durumu: Çalışıyor () Çalışmıyor ()

	Ek2: Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)	5	4	3	2	1
	CÜMLELER	böyledir	böyledir	buycur	böyledir	buçur zaman buycu değildir
1	Ben bir başkasıyla konuşurken çocuğumun araya girmesine izin veririm.					
2	Çocuğumun kendine özgü bir bakış açısı olduğunu kabul ederim.					
3	Çocuğumla aynı fikirde olmadığımız zaman, benim fikirlerimi kabul etmesi için onu zorlarım.					
4	Çocuğumu, hayatın ufak tefek güçlüklerinden korurum.					
5	Çocuğuma bağımsız olmayı öğrenmesi konusunda yardımcı olurum.					
6	Çocuğuma, kurallara neden uyması gerektiğini açıklarım.					
7	Çocuğuma yaptığı şeyin önemli olduğunu hissettiririm.					
8	Çocuğumu, kendisi için yorucu olabilecek işlerden korurum.					
9	Çocuğum söz dinlemediğinde ona vururum.					
10	Çocuğumun iyi ve kötü davranışı karşısında neler hissettiğimi ona açıklarım.					
11	Çocuğumu yola getirmek için onu azarlarım.					
12	Çocuğuma karşı koruyucu davranırım.					
13	Çocuğum iyi davrandığında onu överim.					
14	Çocuğumun kişisel görüşlerine saygı gösteririm.					
15	Çocuğumu bir şeyleri kendi başına yapması konusunda cesaretlendiririm.					
16	Arkadaşları çocuğuma sataştığı zaman onu korurum.					
17	Çocuğumun başkaları konuşurken araya girmesine izin veririm.					
18	Çocuğumun cinsel konularda sorduğu soruları anlayacağı bir dilde doğru olarak cevaplarım.					
19	Çocuğum yanlış bir şekilde davrandığında ona bağırırım.					
20	Ebeveynlik konusunda bir yanlış yaptığımda çocuğumdan özür dilerim.					
21	Çocuğumu, kendisi için zor olabilecek işlerden korurum.					

		5	4	3	2	1
	CÜMLELER	böyledir	böyledir	buyledir	böyledir	buçun zaman buyledir
22	Çocuğumun hastalanmasından endişe ederim.					
23	Çocuğumun duygularını serbestçe ifade etmesine izin veririm.					
24	Çocuğumun istediği saatte uyumasına izin veririm.					
25	Çocuğum yanlış davrandığında, bunun neden yanlış olduğunu ona açıklarım.					
26	Çocuğuma kızdığımında çocuğumu cezalandırırım.					
27	Fiziksel cezayı, çocuğumu disipline sokmanın bir yolu olarak kullanırım.					
28	Çocuğumun hayal kırıklığına uğramaması için elimden geleni yaparım.					
29	Çocuğumun büyüdükçe yeni şeyler denemeyi göze alması gerektiğine inanırım.					
30	Çocuğumun her şeyi yapmasına izin veririm.					
31	Çocuğumun yanlış davranışını görmezden gelirim.					
32	Çocuğumu başka çocuklarla kıyaslarım.					
33	Çocuğumun şımarıklıklarına göz yumarım.					
34	Çocuğumu şımartırım.					
35	Çocuğuma karşı çabuk öfkelenirim.					
36	Çocuğum bana bir şey anlatırken sözünü kesmeden dinlerim.					
37	Çocuğuma bir şey alırken onun da fikrini alırım.					
38	Çocuğumla her konuyu konuşabilirim.					
39	Çocuğuma karşı sabırsızım.					
40	En ufak bir hatasında, çocuğumu cezalandırırım.					
41	Çocuğum için hemen hemen bütün eğlencelerimden fedakarlık ederim.					
42	Çocuğumun kendi başına becerebileceği şeyleri denemesi için ona fırsat tanırım.					
43	Çocuğuma bana sormaksızın şahsi eşyalarımından herhangi birini alıp kullanmasına izin veririm.					
44	Evimizde hangi televizyon programının izleneceği, çocuğumun isteğine göre belirlenir.					
45	Çocuğumu yapabileceğinden fazlasını yapması için zorlarım.					
46	Çocuğumu, onun cesaretini kırabilecek zor işlerden uzak tutarım.					

Ek3: Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Genel Duygular	Kesinlikle Katılıyorum (1)	Katılıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılmıyorum (4)	Kesinlikle Katılmıyorum (5)
1.Kişisel problemlerimi çözemiyorum.					
2.Şüpheli ve çatışmacıyım.					
3.Kendime kızıyorum.					
4.Eş olarak sorumluluklarımdan bunalıyorum.					
5.Aile ile ilgili konuları sürdürmede yarımsız hissediyorum.					
6.Suçluluk hissediyorum.					
7.Anne/baba olarak sorumluluklarımdan bunalıyorum.					
8.Ailemin geleceği ile ilgili belirsizlikler olduğunu düşünüyorum.					
9.Eşime ve çocuklarıma kızıyorum.					
10.Diğer aile üyelerinden ve komşulardan yardım/destek almaya ihtiyaç duyuyorum.					
11.Aile yaşamı ile ilgili hayal kırıklıkları yaşıyorum.					
12.Ailemin yaşam koşullarından utanıyorum.					
13.Çocukların bakımı için yeterli zaman ayırıyorum.					
14.Eşim anlayışlı ve ilgili değildir.					
15.Evle ilgili günlük işler nedeniyle evliliğimde sorunlar yaşıyorum.					
16.Kişisel görünüşümden utanıyorum.					
17.Çocuk bakımı sorumlulukları nedeniyle akrabalarımı ziyaret edemiyorum.					
18.Evle ilgili işlerden bunalıyorum.					
19.Eşim (karı/koca) ile ilişkilerimden memnuniyet duyuyorum.					
20.Yeniden dünyaya gelseydim yine aynı kişi ile evlenirdim.					

21. Diğer aile bireyleri ve akrabalar (geniş aile) ile ilişkilerimden memnuniyet duyuyorum.					
22. Çocuklarım ile ilişkilerimden memnuniyet duyuyorum.					
23. Akrabalar ve komşular ile ilişkilerimden memnuniyet duyuyorum.					
24. Cinsel yaşamımdan memnuniyet duyuyorum.					
25. Çocuklarımla sayısını ve aralığını yönetebilmekten memnuniyet duyuyorum.					
26. Ailenin ekonomik ihtiyaçlarını karşılayabiliyorum.					
27. Aile gelirimden memnuniyet duyuyorum.					
28. Nadiren hasta, genellikle sağlıklı hissediyorum.					
29. Bir bütün olarak yaşamımdan memnuniyet duyuyorum.					
30. Sağlığımdan memnuniyet duyuyorum.					
31. Aile yönetiminden memnuniyet duyuyorum.					
32. Dini yaşamımdan memnuniyet duyuyorum.					
33. Çocuklarımı iyi yetiştirmede zorlanıyorum.					
34. Ek gelir kazanmak için fırsatlara sahibim.					
35. Toplumsal katılım için yeterli zamana sahibim.					
36. Bireysel ilgilerimi sürdürebilmek için fırsatlara sahibim.					

EK4: ÖLÇEK İZİN YAZIŞMALARI

09.08.2017

Gmail - Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Hakkında



Fulya Ozbutun <fulyaozbutun@gmail.com>

Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Hakkında

2 ileti

Fulya Ozbutun <fulyaozbutun@gmail.com>
Alıcı: eozmete@yahoo.com

10 Aralık 2016 11:48

Emine Hocam merhaba,

Ben İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi yüksek lisans öğrencisiyim. Ayrıca İstanbul Büyükşehir Belediyesi Aile Danışmanlık ve Eğitim Merkezi'nde psikolojik danışman olarak görev yapıyorum. Kurumda aileleri bilinçlendirmek amacıyla anne baba tutumları gibi eğitimler veriyoruz. Ben "Psikolojik İyi Oluş ile Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı bir araştırma yapmak istiyorum. Amacım, hipotezlerim doğrultusunda sonuç alırsam, anne babalara çocuklarla alakalı eğitimler verilmesi yerine, kendi psikolojik iyi oluşlarına yönelik koruyucu eğitimler verilmesini bilimsel yoldan göstermek. Bu yüzden izninizle ölçeğinizle literatüre bir çalışma da ben katmak istiyorum.

Emeğinize sağlık,
Psk. Fulya Özbütün

Emine Özmete <eozmete@yahoo.com>
Yanıtlatma Adresi: Emine Özmete <eozmete@yahoo.com>
Alıcı: Fulya Ozbutun <fulyaozbutun@gmail.com>

12 Aralık 2016 09:29

Fulya Hanım,

"Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlaması" başlıklı tarafımdan Türkçe'ye uyarlanan ve BLİG dergisi'nde basılan makalede yer alan ölçeği bilimsel etik kuralları çerçevesinde kaynak göstererek kullanabilirsiniz.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim. Sonuçları benimle de paylaşırsanız mutlu olurum.

En iyi dileklerle

Prof.Dr. Emine Özmete

On Sat, 12/10/16, Fulya Ozbutun <fulyaozbutun@gmail.com> wrote:

Subject: Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Hakkında
To: eozmete@yahoo.com
Date: Saturday, December 10, 2016, 10:48 AM
[Alıntılanan metin gizlendi]

<https://mail.google.com/mail/u/1/?ui=2&ik=aa69c7053c&jsver=0wjFkJzJCU.tr.&view=pt&q=%C3%B6zmete&search=query&th=158f1b8f0f15c8b1&...> 1/1



Fulya Ozbutun <fulyaozbutun@gmail.com>

Ebeveyn Tutum Ölçeği

4 ileti

Fulya Ozbutun <fulyaozbutun@gmail.com>
Alıcı: gsendil@istanbul.edu.tr

5 Aralık 2016 19:54

Gül hocam merhaba,

Ben İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi yüksek lisans öğrencisiyim. Ayrıca İstanbul Büyükşehir Belediyesi Aile Danışmanlık ve Eğitim Merkezi'nde psikolojik danışman olarak görev yapıyorum. Kurumda aileleri bilinçlendirmek amacıyla anne baba tutumları gibi eğitimler veriyoruz. Ben "Psikolojik İyi Oluş ile Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı bir araştırma yapmak istiyorum. Amacım, hipotezlerim doğrultusunda sonuç alırsam, anne babalara çocuklarla alakalı eğitimler verilmesi yerine, kendi psikolojik iyi oluşlarına yönelik koruyucu eğitimler verilmesini bilimsel yoldan göstermek. Daha önce Musa Karabeyeseler tarafından benzer bir çalışma yapılmış, fakat ben tam tersi bir ilişki üzerinden çalışmayı hedefliyorum. Bu yüzden izninizle ölçeğinizle literatüre bir çalışma da ben katmak istiyorum.

Not: Evren Karabulut Demir hocanın da iznini almak istedim, fakat iletişim bilgilerine ulaşamadım. Bilginize...

Emeğinize sağlık
Psk. Fulya Özbütün

Fulya Ozbutun <fulyaozbutun@gmail.com>
Alıcı: gsendil@istanbul.edu.tr

10 Aralık 2016 12:01

Hocam tekrar merhaba,

mailimin size ulaşmadığından endişe ederek mailimi tekrar yönlendiriyorum.

İyi çalışmalar.

Psk.Fulya Özbütün

5 Aralık 2016 19:54 tarihinde Fulya Ozbutun <fulyaozbutun@gmail.com> yazdı:
[Alıntılanan metin gizlendi]

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ <gsendil@istanbul.edu.tr>
Alıcı: Fulya Ozbutun <fulyaozbutun@gmail.com>

10 Aralık 2016 20:16

Merhaba Fulya,
ölçek ve ilgili bilgiler ektedir. Güzel bir çalışma düşünmüşsün şimdiden kolaylıklar dilerim.

5 Aralık 2016 18:54 tarihinde Fulya Ozbutun <fulyaozbutun@gmail.com> yazdı:
[Alıntılanan metin gizlendi]

--

Prof. Dr. Gül Şendil
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Psikoloji Bölümü Gelişim Psikolojisi Anabilim Dalı Başkanı

0212 455 57 00 /15789
gsendil@istanbul.edu.tr
gsendil58@gmail.com